Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!

Devrimin de, partinin de
güvencesi işçilerdir!

Karkêren hemû
welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl: 8, Sayı: 205
9 Ağustos 1982

Azınlık çıkarını çoğunluğa dayatmak zor iştir

Emine Engin

Amerikan *Time* dergisi 9 Ağustos tarihli sayısında Türkiye üzerine bir yazı yayayınladı. Yazıda Türkiye ile Yunanistan arasında diyalog kurulması konusu işlendikten sonra, oldukça umutsuz bir havada şu sözler ekleniyor: Türkiye'nin askeri yöneticileri daha kendi vatandaşlarıyla bile diyalog kuramadılar!

Time dergisi bundan sonra cuntanın uygulamalarına ve yeni anayasa taslağına karşı yoğun tepkiden sözediyor. "Halk anayasayı reddederse ne olur?" sorusuna Evren'in, askeri yönetim devam eder, diye yanıt verdiğini yazıyor ve Evren'in şu sözlerini aktarıyor: "Bu demek olur ki kamu, bizden ve bizim yönetimimizden çok hoşnuttur."

Yani anayasaya hayır denirse, Evren'e göre bu, faşist yönetimden hoşnutluğu yansıtacakmış! Pes doğrusu!

Evren'in konuşmaları artık maskaralık düzeyindedir. Demagojiler yüzsüzleşmiştir. Açıktır ki, faşist yönetim, kendi başarısına artık kendisi bile inanmıyor. *Time*'ın da itiraf ettiği gibi gerçekten faşist yönetimin ülke nüfusuyla diyaloğu yoktur. Zaten hiçbir zaman geniş taban tutamadı ama tuttuğu kadarından da soyutlanıyor.

Ekonomik durum hızla kötüleşmektedir. Uzun süredir uygulanan ekonomi siyaseti, geniş bir çöküntüye neden olduktan sonra, kendisi de çöküntüye uğradı. Cunta bu siyaseti uygulayabilmek uğruna geniş bir hoşnutsuzluk yarattı ama şimdi bu siyaseti de uygulayamaz duruma geldi, geniş hoşnutsuzlukla başbaşa kaldı.

Bu hoşnutsuzluğun üzerine bir de anayasa taslağının yarattığı yaygın tepki bindi. İşçi sınıfının, halkın bu taslağa tepkisi, burjuva basınında yürütülen yoğun muhalefette tersten yansımasını buluyor. Yani, halkta öyle bir tepki var ki burjuva muhalefet, taslağa sert bir muhalefet yürütmek gerekliliğini duyuyor.

Burjuva basınında anayasaya karşı yürütülen muhalefet, halkın baskı altında tutulan tepkisinin telaşını yansıtıyor. Burjuvaların halk önünde, kendi aralarında yürüttükleri tartışma, bu telaş nedeniyle, rotasından çıktı. Aldıkaçtı, eleştiri yöneltenlere hakaret ve tehdit yağdırıyor. Cansız kukla Danışma Meclisi bile, çelişkilerin yansıdığı hareketli bir alan olmaya başladı.

Türkiye'de durum öyledir ki, siyasal yaşam kaynıyor. Faşist cunta, artık tencerenin değil, yükselen buharın üzerinde, havada duran bir kapak gibidir. Zaten dar olan toplumsal tabanından da soyutlanıyor.

Cunta dış ilişkilerinde de hızlı bir soyutlanma içindedir. Faşist diktatörlüğün en açık ve ateşli destekçisi olan ABD emperyalizminin önemli sözcülerinden *Time* dergisi, söz konusu yazısında cuntayla alay ediyor.

Uzun süredir Türkiye gazetelerinde Reagan'ın Türkiye'yi çok takdir ettiğine (!) ilişkin haberler çıkıyordu. Son sıralarda ABD Senatosundan Türkiye'ye karşı kararlar geçti. Bunun üzerine Türkiye gazeteleri Rum ve Ermeni lobisini suçlamaya başladılar. Tüm bunların yansıttığı olgu ABD emperyalizminin bile Türkiye'de ki faşist diktatörlüğün geleceği hakkında karamsarlığa düştüğüdür.

İngiliz basınında da, örneğin Fehmi Işıklar'a, Abdullah Baştürk'e, Ahmet İsvan'a ve genel olarak siyasal tutuklulara işkence yapıldığı artık veri kabul ediliyor. Gazeteler Türkiye'den karanlık bir ülke olarak söz eder oldular. *Guardian*, cuntanın TÖB-DER üyelerine yaptığı baskıları ve eğitim alanında getirdiği "yenilik"leri sıraladıktan sonra şöyle diyor:

"Öğrenci olacaklar için gelecek parlak değildir. Tüm veriler, gelecek on yıl içinde üniversite eğitiminin çökeceğine işaret ediyor."

Financial Times, Özal'ın ardından, uluslararası malî çevrelerde Türkiye'ye "güven"in sarsıldığını yazıyor. Kafaoğlu ekibinin "güven" kazanmak için kıvrandığını söylüyor ama "güven" kazandığını söylemiyor.

Faşist cunta içte ve dışta girdiği soyutlanmanın telaşı içindedir. Bu yüzden artık Evren'in konuşmaları maskaralık düzeyindedir. Erdek gezisinde de bir dizi maskaralık örneği verdi.

Anayasa taslağı için Evren, tenkitler erkendir dedi. Taslak iken erken, aslı çıkınca ise geç olacak! Böyle bir mantıksızlık içinde Evren gerçekte hiç "tenkit" istemediğini dile getirdi.

Taslakta cumhurbaşkanına tanınan olağanüstü yetkilere ilişkin olarak sorulan soruya Evren'in verdiği yanıt, devrimci durum yıllarının sonuna doğru devrimci saflarda yer almaya başlamış ilkokul çocuklarımızı bile aldatamayacak kadar açık bir demogojidir. Evren, "cumhurbaşkanına itimat etmezsek, kime itimat edeceğiz" diyor. Oysa, verilen yetkiler cumhuriyet ve cumhurbaşkanı kavramlarını aşıyor, tam bir faşist diktatörlük kurumu yaratıyor.

Yine Erdek gezisinde Evren bir de 1 Mayıs'tan söz etti. Bahar bayramı rengini değiştirdi, kızıl renklerin altında kutlandı, diye kuyruk acısını dile getirdi.

Küçücük bir azınlığın çıkarını koca bir çoğunluğa zorla dayatmanın "güçlüğü" temelinde Türkiye siyaset sahnesinde oynanan bu maskaralığa artık son vermenin zamanı gelmiştir.

İşçi sınıfımız kanıyla kızıla boyadığı 1 Mayıs alanlarının yeniden yeşile boyanmasına izin vermeyecektir!

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl:8, Sayı:205
9 Agustos 1982

Masrafı: 50p ■ Yıllık abone: 15 pound ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir ■ Yazışma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

OKURLARIMIZ YAZIYOR

Afrika—Türkiye halkları dayanışması

Değerli yoldaşlar,
Geçtiğimiz haftalarda Afrika Ulusal Kongresi'nin 70. yıldönümüydü. Bu yıldönümü, AUK örgütünün bulunduğu her yerde kutlandı.

AUK'nin İngiltere'de yapılan 70. yıl kutlaması, Türkiye halklarıyla dayanışma belgisi altında düzenlendi. Kutlamaya çağrılı olarak bizler katıldık. Böylece Afrika halklarıyla dayanışmamızı dile getirmiş olduk.

Afrika'yla tarihsel bağları çok eskilere dayanan İngiltere de, AUK'nin, 70. yıldönümü gibi bir kutlamayı Türkiye halklarıyla dayanışma belgisi altında yapması çok önemlidir. Bu şunu gösteriyor: Türkiye'deki faşist diktatörlüğün içyüzü, hem Afrika halkları arasında, hem de İngiltere demokratik kamuoyu önünde açığa çıkmıştır. İşçi sınıfının, halkın faşist diktatörlüğe karşı yürüttüğü savaşım, giderek daha geniş boyutlarda uluslararası destek görmektedir. Faşist cuntanın emperyalist destekçilerine karşı, bizim de işçi-emekçi enternasyonalist omuzdaşlarımız var.

S.N.
Londra

İÇİNDEKİLER

İzne gidenler faşist cuntaya karşı kinle dolu dönüyorlar

Yoldaşlar,
Sizlere Türkiye'den izinden dönen işçi arkadaşların anlattıkları birkaç haberi yazacağım.

Ankara'nın bir mahallesinde, akşam işinden eve dönen birisi bildiri dağıtan bir gençten bir tomar bildiri almış. Bu kişinin okuma yazması yokmuş, sobayı tutuşturmak için yarar diye düşünmüş. Eve gelince de bir kenara atmış.

Bildirileri alırken onu görmüşler. Yarım saate kadar evi polis, jandarma çevirmiş. Evin içini yıkıp dağıtmışlar. En sonunda bildirileri evin bir köşesinde bulmuşlar. Adamcağız, ben soba yakmak için aldım dediyse de inandıramamış. Epey işkence görmüş. O zamandan beri haftada bir gün, gece yarısı mutlaka baskına geliyorlarmış. Herhalde bu kişi artık devrimcilerin dağıttıkları bildirileri soba yakmak için değil, içinde yazılanlar için, bilerek alacaktır.

İkinci haber de şöyle: İzinden dönen bir arkadaş, pahalılığın en son boyutlara ulaştığını, işçi ve alt kademe memur kesiminin vitaminsizlikten, dermansızlıktan işe gidemeyecek durumda olduğunu, çocukların renklerinin solgunlaştığını, yüzlerinin gülmediğini söyledi.

Anlatan arkadaş otuz bin lira ile çarşıya çıkmış. Biraz sebze-meyve, kendine bir ayakkabı, kasaptan iki kilo et almış, eve dönmüş. Bir de ne görsün, cüzdanında bir kuruş para kalmamış. Komşusuna, "arkadaş, ben hiçbir şey almadım, bu kadar param gitti" demiş. Komşusu ise "biz senin bugünkü harcadığın para ile yedi kişi iki ay geçiniyoruz" diye cevap vermiş. İşçi, emekçi insanlar için, yaşamın bu gerçekleri karşısında, basında yürütülen "pahalılığı önledik" propagandasının ne kadar anlamsız kaldığını düşünmek güç değildir.

Son haberim de işkencelere ilişkin. Yine izinden dönen bir arkadaşın komşusu, bir yıl önce silah yüzünden hapishaneye düşmüş. Arkadaş izindeyken de gününü doldurup çıkmış. Bu kişi, içerde, insanlığa yakışmayacak, her türlü işkenceyi gördüğünü anlatmış.

İzinden dönen arkadaş, çok kişinin, hapishanede akli dengesi bozulduğundan evine gitmediğini, karısını, çocuklarını tanımadığını, devamlı sokakta yatıp, sokakta kalktığını kendi gözleri ile görmüş.

İzne giden işçi arkadaşlar, faşist cuntanın içyüzünü daha iyi tanıyarak dönüyorlar. Devrimci savaşıma katılma isteğiyle dolu oluyorlar. Yapılanları cuntanın yanına bırakmayacağız!

Kahrolsun faşist cunta, yaşasın ileri demokratik halk devrimi!

Serpil Toprak
Hamburg

HABERLER

İsmail Beşikçi ile dayanışma genişliyor

Yazar ve bilim adamı Dr. İsmail Beşikçi, 1979 yılının Ekim ayı başlarında "Türk tarih tezi ve Kürt sorunu" adlı kitabı yüzünden 3 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Bunun üzerine Avrupa'daki çok sayıda yazar örgütünden ve Uluslararası Af Örgütü'nden Türkiye'ye protesto telgrafları yağmaya başladı.

Protesto telgrafı çeken örgütlerden biri de İsviçre Yazarlar Birliği idi. O sırada İstanbul Toptaşı Cezaevi'nde bulunan Beşikçi, 14 Ağustos 1980'de İsviçre Yazarlar Birliği'ne bir mektup yazarak, gösterdikleri dayanışmaya teşekkür etti. Mektubunda ayrıca Türkiye'de Kürt halkının durumunu da dile getirdi.

12 Eylül faşist darbesinden bir hafta önce Adapazarı Cezaevi'ne nakledilen Beşikçi, 1981 yılı başlarında Darıca kasabasındaki küçük bir cezaevine götürüldü. 11 Nisan 1981'de ise salıverildi.

Beşikçi 11 Nisan 1981'de salındı ama 19 Haziran 1981'de Ankara'daki evinde yeniden tutuklanıp Gölcük Askeri Cezaevi'ne götürüldü. Bu kez ileri sürülen gerekçe, Beşikçi'nin faşist darbe öncesinde İsviçre Yazarlar Birliği'ne yazdığı mektuptu.

Faşist yönetim, Adapazarı Cezaevi yetkililerinin, 16 Haziran 1981'de, Beşikçi'nin daha önce kalmış olduğu koğuşta yaptıkları aramada söz konusu mektubun kopyasını bulduklarını söyledi (!) Beşikçi'nin Adapazarı'ndan Darıca'ya götürülüşünün üzerinden 6 ay geçtikten sonra, koğuşta arama yapıp da, mektubun unutulmuş kopyesini bulmak çocuk bile kandıramayacak bir yalandır. Açık ki, MIT olağan sansürü sırasında, darbe öncesinde, mektubun kopyasını elinde tutmuş, "zamanı gelince" kullanıyor.

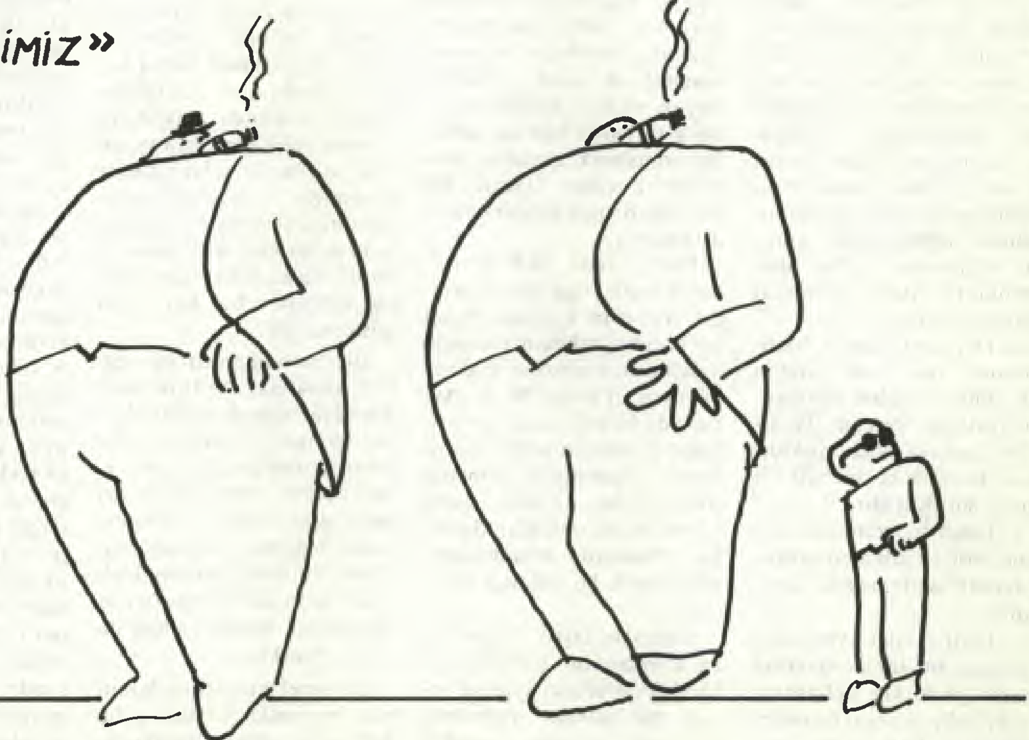
Mektubun "bulunması" (!), üzerine, askeri savcı, Gölcük Askeri Mahkemesi'nde açtığı davada, mektupla yurt dışında Türkiye'nin itibarını sarsıcı propaganda yaptığı gerekçesiyle, Beşikçi'nin 5-25 yıl hapsini istedi. Beşikçi mektubun kendisine ait olduğunu kabul etti. Sonunda, geçen Mart ayında, kendisini 10 yıl ağır hapis ve 5 yıl Edirne'de "genel gözetim altında" dedikleri sürgün cezasına çarptırdılar.

Bu arada cezaevinde İsmail Beşikçi'ye ağır işkence yapıldı. İşkenceciler, ellerine ve kafasına copla vururken, aynı zamanda şöyle söyleniyorlarmış: "Demek bu kafayla düşünüyorsun ha? Demek bu ellerle, bu parmaklarla o bölücü kitapları yazıyorsun ha?"

Burjuvazi bunları yaparak İsmail Beşikçi'den birşey almış olmadı ama kendi faşist, barbar yanaşımını bir kez daha sergiledi. Bu olaylar dizisi karşısında Beşikçi'yle, yeniden ve çok daha geniş bir dayanışma kampanyası yükseldi. "Türkiye'de bir mektubun cezası 10 yıl" başlıklı yazılar yayınlandı. Olay, devrimci demokrat çevrelerde nefret yaratırken, Avrupa'daki bazı burjuva çevrelerin, Türkiye'deki sınıfdaşlarının kaba, barbar uygulamalarından utanç duymalarına bile neden oldu.

Beşikçi'yle dayanışma kampanyası sürüyor. *İşçinin Sesi* de Beşikçi ile içten dayanışmasını dile getirir.

İŞÇİ MİZAHI

daha büyük hedeflere ulaşacağız

ÇİVİ ÇİVİYİ SÖKER

Ali H. Karadağ

Bir siyasal hareket, olayları önceden görebildiği, nesnel ortamın istemlerine uygun tutumları zamanında alabildiği,kendisini aşıp yenileyebildiği ölçüde önderlik görevlerini yerine getirebilir. Toplumdaki her keskin dönemeç önderlik iddiasında olan tüm parti, gurup ve kişiler için yeni bir sınavdır. 12 Eylül faşist darbesiyle başlayan gericilik dönemi Türkiye devrimci hareketi için böyle bir dönemeç oldu. Bu dönemin sonunda, yeni durumu, değişenin ne olduğunu kavrayan, buna uygun yöntem ve savaş biçimleriyle çalışan örgütler güçlenecektir.

TKP — *İşçinin Sesi* hareketi 12 Eylül'ü en çabuk, en kesin ve en doğru değerlendiren hareket oldu. Cuntanın gelişinden iki gün sonra yayınlanan Üst Büro bildirisi cuntanın faşist karakterini, geliş amaçlarını açıkladı. Darbenin hemen ardından toplanan TKP II. Leninciler Konferansı özetle şunları belirledi:

1. Faşist diktatörlük, ülkemizde sınıfların karşılıklı yer alımını değiştirmemiştir. Bu nedenle, devrimin yolu üzerine görüşlerimizde değişiklik gerektiren yeni bir durum yoktur. Partimizin *taktiği* değişmemiştir: İşbirlikçi-tekelci burjuvaziye ve emperyalizme karşı, tekeldışı burjuvaziyi halk sınıflarından soyutlayarak, kır ve kent küçük burjuvazisinin ve Kürt ulusal hareketinin proletarya hegemonyasında bağlaşıklığını kurarak sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmek.

2. Devrimci durum bastırılmıştır, ama onu yaratan çok yönlü bunalım duruyor. Bu nedenle, bugün Türkiye'de devrimci durum yoktur, ama, devrimle çözülebilir bir durum sürmektedir.

3. Faşist diktatörlüğün devrimle yerle bir edilmesi savaşımı bugün savunma aşamasındadır.

4. Parti taktiği aynı kalırken, partinin taktik çizgisini yaşama geçirirken kullanacağı *yöntemler* ve *savaş biçimleri* değişmiştir. Buna uygun olarak görevler: Parti örgütünü yeniden örgütlemek, devrimin propagandasını yoğun olarak sürdürmek, geçmiş dönemin derslerinin propagandasını yapmak, oportünizmi partiden söküp atmak, ekonomik-demokratik haklar savaşına büyük önem vermek, devrimi hedefleyen siyasal hareketlerle eylem birliği yönünde ısrarlı çaba harcamak, yavan günlük çalışmaya ağırlık vermek, işçi sınıfına güç toplama fırsatı sağlayan eylem biçimleri bulup uygulamak. (*TKP II. Leninciler Konferansı, Kararlar*, 2. basım, Londra, Mart 1981, s:30, 34, 35)

12 Eylül'den bu yana geçen zaman Konferans'ın görüşlerini tek tek doğruladı. Dahası, Türkiye düzeyinde tartışma ortamı önemli ölçüde Konferans'ın getirdiği fikirler çevresinde oluşmaya başladı. Menşevikler bizi "cunta faşisttir, değildir" tartışmasını "yaratmakla" suçladılar. Devrimci durumun sürüp sürmediği, devrimci hareketin savunma aşamasında olup olmadığı birçok siyasal hareketin aylarca tartıştığı konular oldu. Bu konularda ayrılıklar, bölünmeler çıktı. Önemli bir kesimde bu tartışmalar bugün de sürüyor.

Süreç içinde TKP oportünist kanadı iyice sağa savruldu. Yönetim kliğinin liberal burjuva kuyrukçusu, cuntayla uzlaşmacı siyasetine tepkiler büyüyor. Türkiye'de ve Avrupa'da birçok yerde cuntaya faşist diyenlerin sesleri duyuluyor. Oportünist yönetim çıkmazdadır. İ.Bilen parti içinde fraksiyonlardan da değil, "fraksiyon ortamından" söz ederek bu çıkmazı itiraf etti.

Cuntaya faşist diyenlerin en azından bir bölümü, tabandaki devrimci tepkiyi ortacı bir kanala akıtmaya, oportünist yönetimin yitirdiği otoriteyi "TKP içindeki devrimci kanatlar" umudu ile diriltmeye çalışıyorlar. Herkesin niyeti kendine. Cuntanın faşistliğini savunanlar doğru *birşey* söylüyorlar. Ama yalnızca bir doğruyu yakalamakla "devrimciliklerini" kanıtlayamazlar. Cuntanın niteliği sorunu Türkiye devrim hareketinin önündeki sorunlardan yalnızca biridir. Türkiye'nin toplumsal ekonomik yapısı, devrim anlayışı, liberal burjuvaziye karşı tutum, savaşım biçim ve yöntemleri gibi sorunlarda doğru görüşlere gelmedikçe, parti içi gizli fraksiyonlar savaşını yığınlar önünde açık ideolojik savaşa dönüştürmedikçe bu yoldaşlar kendilerini menşevizmden ayıramazlar. Yürükoğlu yoldaşın iki yıl önce söylediği gibi, "Yerel, birbirinden kopuk, tutarlı bir ideolojik çerçeveden yoksun küçük fraksiyonlarla hiçbir yere varılamaz." (R.Yürükoğlu, *İşçinin Sesi* s:135) Birşey daha var: *İşçinin Sesi*'nin yıllardır savunduğu görüşleri doğru kabul edenler bu görüşlerin *İşçinin Sesi*'nden ayrı düşünülemeyeceği gerçeğini teslim etmelidirler. Tersi bir tutumla partimizin oportünizmden arındırılamayacağını son yılların deneyimi herkese göstermiştir. Hâlâ görmeyenler varsa bu sonbahar bir kez daha gösterecektir.

Biz tutumumuzu oportünist kanattaki "gelişmelere" göre ayarlayacak değiliz. *İşçinin Sesi*'nin 12 Eylül'den sonraki örgütsel gelişmesi, devşirme güçlere, transferlere bel bağlayarak olmadı. Gelişme, kendi bağımsız çalışmamızla, demir disiplinli komünist kadrolarımızın sürekli çabalarıyla gerçekleşti. Bundan sonra da böyle olacaktır.

Bu genel tablo içinde konunun bir başka yönüne daha değinmek gerekir. Yürükoğlu yoldaş, bir yıl önce TKP'nin 61. kuruluş yıldönümünde yaptığı konuşmada şunları söylemişti:

"TKP'yi 60 yıllık tarihi içinde ilk kez gerçek parti yapma sürecinde asıl sıçrama son bir yılda yaşandı. Bu da, kötü bir rastlantı, faşist diktatörlük koşullarına denk geldi. Bu nedenle, partinin parti gibi çalışması dönemine, yığın bağlarında genişleme eşlik edemedi." (R.Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, s:17)

Bir başka anlatımla, gelişme, yığınlarda ve toplumsal psikolojide geriye kayışın, yılgınlığın, siyaseti bırakma eğilimlerinin olduğu gericilik yıllarına rastladı. İdeolojik-siyasal çizgimizin doğruluğu, sınıf dayanağımız bu eğilimden bir hareket olarak kaçınabilmemizi sağladı. Ama gericilik döneminin bizim büyüyen hareketimiz içinde de şu ya da bu ölçüde etkileri oldu.

Gericilik dönemi küçük burjuvazinin güce tapan, yığınların bağımsız eylemine inançsız, moralsiz psikolojisinin üreyip yayılmasına çok uygun bir ortamdır. Küçük burjuvalar denizi Türkiye'de, toplumsal psikolojideki geriye kayış, küçük burjuva volan kayışı ile devrimci parti ve örgütlere de yansıyor. Türkiye'de meydanları boş, karşı devrimi "güçlü" gören küçük burjuvalar çil yavrusu gibi dağılıyorlar. Bir yandan da, devrime, işçi sınıfına inançsızlığı bulaşıcı bir hastalık gibi çevreye saçıyorlar.

Bu bulaşıcı hastalığa aşılı tek toplumsal kesim işçi sınıfıdır. Hem toplumsal, hem örgütsel düzeyde işçi sınıfı, gericilik döneminin aşındırıcı etkilerini kendisine ve ağırlıkta olduğu örgütlere bulaştırmıyor. Serinkanlı, kendinden emin ve savaşkan bir psikolojiyle yarınlara hazırlanıyor. Gerçekten *"devrimin de partinin de güvencesi işçilerdir"*. Örgüt dokusunun küçük burjuva ağırlık taşıdığı yerlerde ise yer yer sallantılar, çekiştirmeler oluyor. Parti disiplinine, parti otoritesine karşı sızlanmalar, liberalizm doğrultusunda zorlamalar kendini gösteriyor. Havalananlara, uçanlara rastlanıyor.

(devamı 11. sayfada)

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkêren hemû welatan yekbin!

İŞÇİNİN SESİ
Devrimin de, partinin de güvencesi işçilerdir!
Yıl: 8, Sayı: 205
9 Ağustos 1982

ÇEK-AL

Kapitalist gelişme ve anayasal değişiklikler

Ayşe Güvener

Bir devletin temel kuruluşunu, örgütlenişini ve işleyişini düzenleyen anayasa, öteki yasaların üstünde, onlardan daha genel kapsamlı, onlara doğrudan analık eden yasadır.

Türkiye'de, faşist cuntanın anayasa tasarısı tamamlandı. Bu taslakla, faşist cuntanın yasallığının, tüm toplumu finans-kapitalin çıkarları doğrultusunda denetleyecek, faşist devlet disiplini altına alacak bir yasallık olduğu yazılı bir belgeyle bir kez daha gözler önüne serildi. Türkiye Barolar Birliği Başkanı Atilla Sav'ın "böyle bir anayasa ile otoriter rejim kurulabilir" sözleriyle başlatılan burjuva muhalefet bile, bu noktaya parmak basabiliyor.

Taslağın içeriği, Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın "anayasa tasarısını görünce inanamadım, bu tasarıyı rüyamda görsem inanamazdım, rüyamda görsem..." dediği gibi bizi hayal kırıklığına uğratmadı. Nazım Hikmet'in "dünya ve insanları, yüreğimde sır, ilmimde muamma değildir" dediği gibi, yeni anayasanın içeriği de ilmimizde muamma değildi. Faşist cuntanın halkı zorla susturarak elde ettiği yetkiyi fırsat bilip, yıldırım hızıyla çıkardığı yasalardan, getirmekte olduğu kurumlardan v.b. anayasanın içeriğini saptamak zor değildi. Ayrıca biz anayasanın sonuç oluşturduğu 12 Eylül darbesinin niteliğini, amaçlarını *İşçinin Sesi* yayınlarında çok önceden, bilimsel bir çözümlemeye dayandırarak — altında yatan sosyo-ekonomik nedenleri göstererek — saptamıştık.

Bugün salt anayasa konusunu, yasallık konusunu ele alırken, yine, sunulan hukuki ilişkinin altında yatan sosyo-ekonomik nedeni açıkça göstereceğiz ki, yığınlar dayatılan yasalar hakkında doğru görüşe sahip olabilsinler, çarpıtılmış fikirlere kapılmasınlar.

Faşist cuntanın eli şimdilik kuvvetlidir. Örneğin, anayasa tasarısı halkoyuna sunulacak, ama hangi koşullarda? Evren'in, televizyonundan, radyosundan, sansür altında tuttuğu basınına kadar her eve ayrı ayrı seslenebilme olanağına sahip olduğu, halkın ise partilerde, demokratik yığın örgütlerinde, sendikalarda örgütlenmesinin yasaklandığı, her türlü yanlış görüşün dayatılmasına çok elverişli koşullarda.

Bu durum karşısında, bir de muhalefetin yürüttüğü hedef şaşırtıcı propaganda var. Tekeldışı burjuvazinin temsilcileri, cuntanın "demokratik düzene geçmek için bu anayasanın kabulü şarttır" mottosunu, anayasanın şurası şöyle olsun, burası böyle olsun önermeleriyle, falanca ayrıntıyı öne çıkararak halka benimsetmeye çalışıyorlar. TİP, TSİP ve TKP menşevik kanadı ise burjuva legalitesi önünde saygıyla eğiliyor, Evliya Çelebi'nin damdan dama atlarken muallakta donmuş kedisi gibi, nasılı nedeni açık olmayan bir öneriyle, 1961 Anayasası'ndan *daha* demokratik bir anayasa savunuyorlar. Öte yandan, küçük burjuva devrimci "sol" akımlarının bazıları için anayasa savaşımı, burjuva niteliğinden dolayı küçümsenecek, el tersiyle bir kenara itilecek bir sorundur.

Tüm bu tutumlara karşı, *İşçinin Sesi,* "faşizmin kurumlaşmasını önlemek, emekçi halkın cuntaya karşı savaş cephesini kurabilmek ve işçi sınıfını hem kendinin hem tüm emekçilerin haklarını savunduğu bir demokrasi kavgasında eğitmek için" (*İşçinin Sesi,* s.181-182) gerici anayasaya karşı demokratik anayasa kavgasını günün görevi olarak saptadı. Pratik hedeflerimiz, anayasaya "hayır" tutumunu halka benimsetmek, "evet" dedirtmek isteyen tutumlarla savaşmak, demokratik bir anayasanın propagandasını yaparak, bu anayasayı neden reddettiğimizi ve neyle değiştireceğimizi bilince çıkartmaktır. Anayasa kavgasını devrim savaşımıyla bağlamaktır.

Bu yazıda, kapitalizmin kendi içindeki evrimin hukuka ve Türkiye'de tekelci dönemin anayasaya getirdiği değişiklikleri anlatacağız. Kapitalist hukukun evrim çizgisi bize, 1961 Anayasası'ndan hâlâ söz edenlerin, Yürükoğlu yoldaşımızın deyimiyle gerçekten ölmüş atı kırbaçladıklarını gösteriyor.

1. Klasik hukuk tekelci hukuk

Kapitalist toplumda da, sosyalist toplumda da hukuk bir irade sorunu değildir. Hukuk en genelde, toplumun üretim biçiminin gerektirdiği ilişkileri düzenleyen ve toplumda kabulünü sağlayan kurallardır. Özelde, belli bir toplumun tarihsel geçmişi, ideolojik birikimi, ekonomik durumu, karşıt çıkarların savaşım gücü, uluslararası durum v.b. etkenler de rol oynar.

> ***"Bir anayasa nedir? Halkın haklarının kaydedildiği bir kağıt sayfası bu hakların gerçekten tanındığının garantisi nedir? O (garanti — İ.S.) haklarının farkına varmış ve onları kazanabilmiş halk sınıflarının gücünde yatar" (Lenin, c.9, s.461-462)***

Şimdi, hukukun nesnel koşulların ürünü olduğunu daha açıkça gözler önüne serebilmek için, kapitalizmin emperyalist aşamasına yükselmiş ülkelerin hukuklarında beliren genel eğilimlere bakalım. Bu eğilimler bize, işçi sınıfının, kendi demokratik devletini kurmada, hiçbir burjuva legal ilüzyona kapılmadan tarihi misyonunu yerine getirmesi gerekliliğini bir kez daha gösteriyor.

Üretici güçlerin gelişmesi, üretimin toplumsallaşmasını getirmektedir. Tekelci kapitalizm bunun sonucudur ve bunu daha da hızlandırır. Bu temelde, serbest rekabetçi dönemin klasik hukukunun içeriği değişir. Kapitalizmin hukuku, zaman ve mekân içinde tek değildir. Değişik devletlerin hukuku önemli farklılıklar taşır. Ancak tekelcilik olgusunun hukukta neden olduğu değişiklikler, değişik ülkelerde genelde aynı eğilimleri göstermektedir.

Bu genel eğilimlerden *birincisi*, klasik hukukun liberalizminden sürekli arınmanın yanısıra, planlılık gerekliliğinin yansıması olarak güdümcülüğün artmasıdır. *İkincisi*, kanunların yapılmasında ve uygulanmasında eski yasallıktan uzaklaşmadır. Tekelci kapitalizmde, temsil yeteneği olan organların yetkisinin azalması ve bu yetkinin devlet yönetim katlarında — tekelleri temsil eden — bürokrasi tarafından ele geçirilmesi süreci başlar.

1. Liberalizmden uzaklaşma: Liberalizmin ekonomik alanda gerilemesi, hukuk alanında ticaret özgürlüğüne v.b. giderek kısıtlamalar getirmektedir. Özel mülkiyetin kullanılması da yer yer sınırlandırılmaktadır. Tüm alanlarda sosyal yönlendirme, kişisel yönlendirmenin yerini aldığından, hukuk maddelerinde kişisel sözleşmeler, yerlerini toplu sözleşmelere, komite ve konseylere bırakmakta, toplu sözleşmelerde kişiler yalnızca taraf olmaktadırlar.

Kapitalizmin yasalarındaki bu değişme, kapitalizmin kendi sınırları içinde bir ilerlemeyi yansıtır. Tekelci kapitalist dönemde, üretimin giderek artan düzeyde toplumsallaşması, sosyalizmin nesnel koşullarını olgunlaştırmakta, mülkiyetin tabanının genişletilmesi olgusunu dayatmaktadır. Bu nedenle, kapitalizmin önemli özelliklerinden bazılarının, kendi karşıtlarına dönüşmeye başladığını görmekteyiz. *Ancak bu, özel mülkiyet ilişkilerini sürdürme çabasıyla, kapitalizmin yararına gerçekleşmektedir.*

Tüm yeni hukuki hükümler, sömürüyü yeniden yeni boyutlarda örgütlemektedir. Örneğin, "kamu hizmeti" anlayışı, grevci işçilerin zorla çalıştırılmalarına gerekçe yapılır. İşçileri yönetime katmadan işletmenin kârına ortak etmek onların ekonomik hak ve isteklerini çökertmeye yarar. Asgari iş sağlığı ve iş güvenliği koşulları, emek gücünün modern teknolojinin gereklerine göre yeniden düzenlenmesidir.

Görüldüğü gibi, liberalizmden uzaklaşma, bir yandan toplumsal gelişmenin komünizme doğru gidişini kapitalizm içinde tersinden yansıtmaktadır, öte yandan tekelci kapitalizmin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

2. Yasallıktan uzaklaşma: Tekelci dönemde devlet, hem sermayeyi yoğunlaştırma, hem de sömürülen sınıfın verimliliğini arttırma ve onun örgütlü gücünden korunma çabasındadır.

Tekelci dönemde devlet, sermayenin yoğunlaşmasını hızlandırmak amacıyla, küçük ve orta boy kapitalizmi egemenliği altında tutmak için de uğraşır. Tüm yasama, bu amaca da hizmet eder duruma getirilir. Bu nedenle, muhalefet organı saydığı parlamento ile yargı organlarının yetkilerini sınırlar, bileşimlerini değiştirir. (Seçim kanunları, hükümet ve yasamanın karşılıklı yetkileri, hakim atama usulleri, mahkemelerin işleyişi değiştirilir.) Tekelci kapitalizm bu yolla yasaların, kararnamelerin hem yapımına, hem uygulanmasına egemen olur. Küçük işletmeleri çökertmek veya kendi alt örgütü gibi çalıştırmak, büyüklerine ayrıcalık tanımak kolaylaşır.

Yönetimin yetkilerini merkezileşmeye iten öteki ve en önemli neden, giderek büyüyen, örgütlülüğü ve sınıf bilinci gelişen proletaryanın isteklerini bastırabilmektir. Proletarya artık "kanun önünde eşitlik", "kamu hizmeti", "kamu yararı" gibi kavramları ele almakta, içeriğini kendisinin kapitalizmin özünü hedef alan sava- ın yararına kullanmak istemektedir. Bu nedenle, tekelci kapitalizmin hukuku, işçi sınıfının hukuki haklarını genişletme eğilimini, kendine en az zarar verecek duruma getirmeye çalışmaktadır. Bu dönemde, halk sınıflarının temsilci katabileceği tüm kurumlar yetkisizleştirilir. Yerlerine hükümet ile çeşitli idari organların keyfi kararlarını uygulayacak bir mekanizma oluşturulur. Böylece burjuva devleti, halkın demokratik katılımının dışında tutulur. Azınlık, çoğunluğun haklı istemlerine karşı korunur.

Bu mekanizmanın oluşturulmasında genel olarak kullanılan yöntemler şunlardır:

1. Kanun hükmünde kararnameler çıkarmak: Halkın gözü önünde hazırlanacak kanunlar yerine, hükümet kanun gücünde kararname çıkarma yetkisini kullanarak bir dizi kararname çıkarır. Böylece, hem karşıt görüşleri yansıtma şansını ortadan kaldırarak keyfi otorite uygular, hem de kararnamenin içeriği karşıt görüşlerin henüz farkına varmasına bile olanak kalmadan uygulanmaya geçer.

2. Başkanlık Sistemi: Hükümeti parlamentonun denetiminden kurtarmak için kullanılan diğer bir anti-demokratik yöntem de, hükümeti parlamentonun seçmesi değil, devlet başkanının atamasıdır. Devlet başkanının kendisi yasama meclisi tarafından değil, ya özel bir seçim kurulu tarafından, ya da genel oyla halk tarafından seçilir. Böylece serbest rekabetçi dönemin sözde "halk egemenliği" bile, parlamentodan cumhurbaşkanına devredilmiştir.

Üstelik bu yöntem, halka büyük bir hak bahşediliyormuş gibi, "devlet başkanını seçecek olan sizlersiniz" demagojisiyle sunulmaktadır. Amerika ve Fransa'da uygulanan başkanlık ve yarıbaşkanlık sistemi, sivil toplumunu kurmuş, demokratik savaşımını uzun yıllar sürdürmüş, elde ettiği hakları sindirmiş ülkelerde açık bir dikta rejimi olarak yansımıyorsa da böyle bir rejim "gerekli" olduğu anda mekanizma hazırdır.

3. Anayasa ile parlamentonun hükümeti denetleme olanaklarını sınırlamak: Soru, genel görüşme, gensoru, meclis araştırması ve meclis soruşturması v.b. parlamentonun hükümet üzerindeki denetim yollarını sınırlamaktadır.

4. Hükümete, parlamentonun gündemini saptama hakkı vermek: Bu, hükümete, parlamentonun yasama yetkisi dışında kalan alanlarda tam yetki verir.

5. Hükümete, bütçeye etki yapabile-

"Onlar için anayasa yeni bir alan, yeni bir savaşım türü değil, 'legalite', 'dirlik ve düzen', liberal profesörlerin 'genel iyiliği' vb. gibi soyut bir övgüdür." (Lenin, c.15, s.337)

cek tasarıları önerme yetkisi vermek: Böylece hükümet genellikle bütçeyi etkileyecek, işçi sınıfının isteklerini içeren taslakların kabulünü sınırlandırır, uzlaşma noktasını saptama hakkını elinde bulundurur.

6. *Hukuki tanımların belirginsizleştirilmesi:* Yasaların içeriği, hukuki tanımların kapsamları, uygulama alanları v.b. tam belirtilmeyerek, esnetilerek, klasik dönemdeki yasallıktan uzaklaştırılır. Böylece devlet, bu yöntemle, yasaları işine geldiği gibi yorumlayarak manevra alanını genişletir. Özellikle, devlet güvenliği aleyhinde işlenen suçların cezalandırılmasını öngören yasalarda, yoruma açık belirsiz terimler kullanılır.

7. *Yargı organlarının yetkilerini sınırlamak:* Yasanın uygulanma alanında yargı organlarının denetim yetkileri sınırlandırılır. Yargı organlarının seçimle değil atamayla işbaşına gelmesi sağlanır. Yargı organlarının personeli, adli formasyondan çok idari bir formasyonu olan iktidar memurlarını iş başına getirerek değiştirilir. Baroların hak ve yetkileri disiplin yönünden kısıtlanır. Savunmanın dokunulmazlığı zedelenir. Mahkemelerin avukatlara, hatta savunmayı temsil ettikleri duruşma sırasında bile ağır disiplin cezası verebilme yetkileri arttırılır.

8. *Yasa metninin uygulanmasını komisyonlara bırakmak:* Yasa metninin uygulanması, idari komisyonlara ve idare tarafından seçilmiş üyelerden oluşan komisyonlara bırakılmaktadır.

Görüldüğü gibi, tekelci dönemin otoriter mekanizmasının yöntemleri pek çoktur. Bu örnekler daha da arttırılabilir. Burjuva devriminin eseri olan hukuki ilişkilerin köklü bir şekilde değiştirilmesine neden olarak gösterilen savunular da bir o kadar çoktur. Tekelci dönemde devlet, "artık uzay çağındayız, bu modası geçmiş çağın kurumlarını savunan kuralları kullanamayız" der. "Bu kurallar çağ dışı kalmıştır, yavaşlatıcıdır, engeldir," savunusunu yapar. Hükümetin yaptığı bir programı, kılı kırk yaran bir parlamento önünde savunmayı, ayak bağı gösterir. Duruma tekelci burjuvazi açısından bakarsak, haklıdır. Bu dönemde hem proletaryanın istekleri kendi nitel ve nicel gelişimi doğrultusunda daha güçlü ve ağırlıklıdır, hem de proletaryanın yanısıra baskı altında tutmak zorunda olduğu sınıf ve katmanları kendi safında tutmak zorundadır.

Artık işçi sınıfı hak eşitliği savaşından kapitalizmi yıkma, kendi demokratik devletini kurma savaşına yükselmiştir. Savunmadan saldırıya geçmiştir. *Bu savaşta liberalizmi savunmanın yeri yoktur. Liberalizm tarihin çöplüğünde kalmıştır.* Kamu yararına hizmet kavramını yalandan gerçeğe dönüştürmek, işçi sınıfının toplum içindeki ağırlığını başarılı bir başkaldırıyla noktaladığı gün gerçekleşecektir.

II. Türkiye'de tekelci kapitalizmin anayasaya getirdikleri

Bu bölümde, Türkiye'de uygulanan hukuku, genel anlamda ele almayıp, konuyu sınırlayabilme açısından, geçmiş anayasaların geçirdiği bazı temel değişikliklere bakacağız.

Türkiye'de kapitalizmin gelişme çizgisi, devletin örgütlenme belgesi olan anayasalara damgasını vurmuştur. Dünyada tekelciliğin egemen olduğu dönemde, dışa bağımlı olarak gelişen Türkiye kapitalizmi, sürekli devlet desteğinde geliştiği, ileri kapitalist ülkelerin geçirdiği serbest rekabet dönemini yaşamadığı için, 1921 ve 1924 anayasaları, egemen sınıfa güdümcülüğü sağlayacak bir çerçeve oluşturmuştur. Yine de, birinci bölümde açıkladığımız, tekelci kapitalist dönemin hukukunun değişiminin genel eğilimlerini, Türkiye'de de görüyoruz.

Tekelci dönemin kendine özgü istemlerini gerçekleştirmekte ilk düzenlemeler 1961 Anayasası'yla getirilmiştir. 1960'dan sonra geçen on yıl içinde, kapitalizmin vardığı düzey, çelişkileri görülmemiş boyutlarda azdırmıştır. 12 Mart 1971 diktasıyla 1961 Anayasası 1971 ve 1973 yılları arasında üç kez değiştirilmiştir. Bu değişiklikler, tekelci kapitalist dönemin bürokratik mekanizmasını kurmakta ileri kapitalist ülkelerin uyguladığı yöntemlere benzemektedir. Ancak boyutları ve sonuçları farklıdır.

"Anayasanın özü, şudur ki, genelde devletin temel yasaları, seçimleri ve temsili kurumlarının yetkilerini düzenleyen yasalar vb. sınıf savaşı içindeki güçlerin gerçek ilişkisini dile getirir" (Lenin, c.15, s.336-337)

Şimdi tek tek gelmiş geçmiş anayasalara bakalım:

1921 Anayasası

Teşkilât-ı Esasiye Kanunu adıyla anılan bu anayasa burjuvazinin hegemonyasında yürütülen Kurtuluş Savaşından hemen sonra yapıldı. Kurtuluş Savaşı'nı yöneten lider kadro, cumhuriyet yönetiminin siyasal kadrolarını oluşturdu. Bu siyasal iktidarın toplumsal tabanını, büyük toprak sahipleri, ticaret burjuvazisi, çok cılız olan sanayiciler ve ulusal sanayi yaratmayı amaçlayan sivil-asker burjuva aydın bağlaşıklığı oluşturuyordu. Kurtuluş Savaşı'nda canını dişine takarak emperyalistlere karşı savaşmış halk sınıfları ise, zanaatkârlar, az topraklı köylüler, tarım proleterleri ve az sayıda sanayi işçileriydi.

1921 Anayasası halk sınıflarını doğrudan ve özel olarak karşısına almadı. Bilinç ve örgütlülük düzeyleri düşük olan halk sınıfları "tehlikeli" bir güç oluşturmuyorlardı. Ayrıca Batı'da olduğu gibi, ağırlığını koyabilecek, önemli açılımlar getirebilecek gelişmiş bir endüstri burjuvazisi yoktu. Bu nedenle Anayasanın getirdiği düzenlemeler, çeşitli sömürücü kesimlerin çıkarlarını birlikte gözetti. Örneğin, toprak reformu gibi toplumun sosyo-ekonomik yapısını hızla değiştirecek köklü bir değişime yer verilmedi.

1921 Anayasası, ondan sonra yapılan anayasaları da etkileyecek bir biçimde "genel irade bütünlüğü" ilkesi üzerine kuruldu. Güçler ayrımı söz konusu edilmedi. Yasama, yürütme ve yargı

yetkileri değişik yollardan iş başına gelen ayrı ayrı organlara değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verildi. Burjuva devleti, halktan fazlaca korkulmayacak bir ortamda, meclis üstünlüğü ilkesine yapıştı ve seçilecek meclisin yetkilerini kısıtlamadı.

Genel oyla seçilen bir organa hiçbir yetki kısıtlaması getirmeyen 1921 Anayasası teorik olarak "millet egemenliğini" burjuva çerçevesi içinde en demokratik biçimde uygulamaya elverişli bir anayasadır. Ama pratikte genel ve eşit oy Türkiye'nin o günkü aşamasında, örgütsüz yığınların istemlerini yansıtmıyordu. Yığınların üstünde egemen sınıfın etkisi yoğundu. Daha ileride de değineceğimiz gibi yığınların etkisi güçlendikçe, erki elinde bulunduran sınıflar, hem işçi sınıfına, hem de gerekiyorsa birbirlerine karşı, güçler ayrılığı temelinde örgütlenmişlerdir. Genel oya karşı güvensizliklerini, meclisin yetkilerini sınırlayarak ortaya koymuşlardır.

1924 Anayasası

20 Nisan 1924 Anayasası, İzmir İktisat Kongresi'nden sonra yapıldı. 1921 Anayasası'nın "meclis üstünlüğü" ilkesini temel kabul etti. Yalnızca 1921 Anayasası'ndaki İcra Vekilleri Heyeti yerine, sorumluluğu olmayan cumhurbaşkanı ve onun atayacağı, meclisin onaylayacağı bir başbakan ve başbakanın seçtiği bakanlar kurulu ile yürütme organını oluşturdu. Böylece, seçime dayanan ve temsil niteliği olan, tüm yetkileri elinde bulunduran bir parlamentoya karşı sorumlu bir hükümet düzenine geçildi.

1924 Anayasası, yargı hakkının, bağımsız mahkemeler tarafından kullanılacağını belirtmiştir. Ancak mahkemelerin ve yargıçların bağımsızlığını sağlayacak hükümleri ayrıntılarıyla göstermemiştir.

1924 Anayasası'nda, "ekonomik ve sosyal haklar"la ilgili hükümler yoktur. Yalnızca klasik hak ve özgürlükler kısaca ele alınmıştır.

36 yıl yürürlükte kalan, çok az değişiklik geçiren 1924 Anayasası çok partili dönemde de uygulanabildi. İlk örneğini Büyük Fransız İhtilali'nin Konvansiyon döneminde gördüğümüz, ihtilal hükümetlerinin ilkesi olarak kabul edilen "meclis üstünlüğü" ilkesi, Türkiye'de erki elinde bulunduran sınıfa uzun bir süre geniş manevra alanı sağlamıştır.

1961 Anayasası

Bu anayasa Türkiye'de kapitalizmin 1921 ve 1924 Anayasalarının yapıldığı döneme göre tekelci kapitalist gelişme açısından niteliksel farklılık gösterdiği bir dönemde yapıldı. Bu nedenle üretimin planlı-programlı yürütülmesi, kamu hizmetlerinin "sosyal" bir yönde geliştirilmesi gibi tedbirler alan bir anayasa oldu. Anayasanın 41. maddesi, Türkiye'de planlamayı anayasal bir görev olarak belirlemiştir: "İktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek, bu maksatla, milli tasarrufu arttırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklerle yöneltmek ve kalkınma planları yapmak devletin görevidir."

İşçi sınıfının siyasal partisini kurma hakkının Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleriyle engellendiği bu dönemde, işçi sınıfının "grev ve toplu sözleşme" hakkının anayasada yer almasını, hem bu dönemde gerekli sosyal yönlendirme açısından, hem de yükselen sınıfın verdiği savaşımın aldığı boyut açısından değerlendirmek gereklidir. İşçi sınıfı o güne kadar verdiği savaşımlarla 1947'de Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girmesini sağlamıştır. Anayasaya konan, grev ve toplu sözleşme hakkı bir anlamda bu savaşımın sonucudur.

1961 Anayasası, 1924 Anayasası'nın dayandığı güçler birliği ilkesini belirli oranda değiştirmiştir. Doğrudan genel oyla seçilmiş bir meclisin yanısıra, bunu "dengelemek" için başka bir meclis, "Cumhuriyet Senatosu"nu getirmiştir. Senato adaylarının seçilme yeterliliği "yüksek öğretim" koşulu ile sınırlandırılmıştır. Yasama ile yürütme arasındaki "görevler ayrımı"nı pekiştirmiş, yasamayı Anayasa Mahkemesi, yürütmeyi de Danıştay denetimine vererek yetkisi hayli geniş bir yargı denetimi kurmuştur. Böylece 1960'lara gelindiğinde parlamentonun sistem içindeki yerinin daralmasını görüyoruz. 1961 Anayasası, sürekli olarak örgütlenme hakkından yoksun bırakılmış halk sınıflarının genel oyuna güvensizliği simgeler. Genel seçimlerden çıkan parlamentoyu, içten dengeleyip sınırlandırır.

1961 Anayasası'nın yürürlükte olduğu 1961-1971 yılları arasında Türkiye finans-kapitali giderek egemenliğini kurmuş, 1971'de bir dönüm noktasına ulaşmıştır. Bu yeni aşamada tekellerle devletin çok daha farklı bir boyutta içiçe geçmesi, tek bir bütün durumuna gelmesi söz konusuydu. Beş yıllık planlar yoluyla, devlet, finans oligarşisinin çıkarlarına ve stratejilerine bağlanırken, yaygın küçük ve orta üreticiyi de planlar yoluyla ya finans-kapitalin alt örgütü durumuna getiriyor veya çökertiyordu. Tekellerin süper kârlarını karşılama pahasına işçi sınıfının sömürü oranı artıyor, iş ve yaşam koşulları kötüleşiyordu. Özellikle, öğrenci kesiminde silahlı çatışmalara varan antiemperyalist bir başkaldırı vardı. 1968'de ise devrimci durum başladı.

Bu durumda, daha 1965 seçimleriyle iktidara gelen Adalet Partisi tarafından yavaştan işlenmeye başlanmış 1961 Anayasası'nı değiştirme teması, 1969 seçimlerinden sonra açıkça savunulur oldu. 1961 Anayasası yürütme organını etkisiz ve güçsüz duruma getirmiştir, deniliyordu. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay yoluyla kurulmuş denetim mekanizmasına karşı çıkılıyordu. Özerk kuruluşların devletin kuyusunu kazdığı savunuluyordu. Yasaların yapılması için benimsenen mekanizmanın yavaş işlediğinden şikayet ediliyordu. Daha çabuk ve *etkin* iş görme olanakları gerekir, deniliyordu. 12 Mart darbesinden sonra bu tema hükümetin başbakanı Nihat Erim tarafından da sürdürüldü ve 1961 Anayasası Türkiye için "lükstür" dendi.

12 Mart sonrası değişiklikler

12 Mart 1971'den sonra anayasa üç kez değiştirildi.

1. İlk değişiklik, partilerin ve parlamento üyelerinin maddi durumlarını düzeltme yolunda yapıldı.

2. Anayasanın ikinci alt başlığı "temel hakların özü", "temel hak ve hürriyetlerin özü, sınırlanması ve kötüye kullanılması" şeklinde değiştirildi. İçeriği, "Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü v.b." gibi kaypak kavramlarla sulandırıldı.

3. Bakanlar kuruluna "kanun hükmünde kararname" çıkarma yetkisi verildi. Böylece, bakanlar kurulu sosyal ve ekonomik nitelik taşıyan haklar ve görevleri kararname ile düzenleyebilir duruma getirildi.

4. Millet meclisince kullanılabilen, parlamentonun hükümet üzerindeki en önemli denetim yollarından biri olan "gensoru" yetkisi; parti guruplarının ve her milletvekilinin tek başına önermesi yerine, bir siyasal parti adına veya en az on milletvekilinin imzasıyla verilebilir şekle getirildi.

5. Özerk kuruluşlarla ilgili sınırlandırma getirilip, "özerklik" sözü "tarafsızlık" ilkesiyle değiştirildi. Üniversite ve radyo-televizyon kurumları iktidarın gözetimi ve denetimi altına sokuldu.

6. Silahlı Kuvvetler'in devlet yapısı içindeki ağırlıkları arttırıldı. Milli Güvenlik Kurulu'nun görüşlerine daha ağırlık kazandırıldı. Sıkıyönetimi gerektirecek durumların kapsamı genişletildi. Silahlı Kuvvetler'in ellerinde bulunan devlet mallarının denetimi konusunda "gizlilik" gerekçesiyle, Sayıştay'ın yetkileri kısıtlandı.

7. Yargı alanındaki değişiklikler: Suçların işlenmesinden sonra suça ve sanığa göre mahkeme kurulmasını önleyen "doğal yargı" ilkesi ortadan kaldı-

rıldı. Askeri yargının yetki alanı genişletildi. Askeri Yargıtay başkanlarının seçiminde daha önceki serbestlik kaldırılarak, asker kişilerle ilgili yönetim işlemlerinin denetimi Danıştay'ın elinden alındı. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne verildi. Savcıların özlük işlerinde Adalet Bakanlığı'nın rolü arttırıldı. Adalet Bakanı'nın Yüksek Hakimler Kurulu'na oy sahibi olarak katılması sağlandı. Danıştayın "yürütme görevinin yerine getirilmesini sınırlayıcı" nitelikte karar alması yasaklandı.

8. Üniversitelerin toplum içindeki yerini sınırlama açısından, Anayasa Mahkemesi'ne, meclislerce seçilecek üyeler konusunda, üniversitelerin aday gösterme olanaklarını ortadan kaldırdı.

9. Anayasa Mahkemesi'nin, anayasa değişikliklerini ancak biçim yönünden denetleyebileceği kuralını getirdi. Anayasa Mahkemesi'ne doğrudan iptal davası açma hakkını parlamentoda gurup kurmayan partilerin elinden aldı.

10. Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan devlet güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmak üzere kurulacak Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin üyeleri ve savcıları için adaylar Yüksek Hakimler Kurulu'nca ve Yüksek Savcılar Kurulu'nca atanmaktadır, ama aslında bu atamalar için adayları Bakanlar Kurulu göstermektedir.

11. "İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin", yani genellikle memurların sendika kurma hakları da anayasadan çıkarılmıştır.

Evet, 1961 Anayasası iptal edilmeden tüm bu değişiklikler yapıldı. Tekellerle bütünleşmiş devlet bazı legal kösteklerinden kurtuldu, ama yetmedi. 1971 ve 1973 değişikliklerinden sonra geçen yıllarda ekonomik ve toplumsal bunalım artarak sürdü. Orta derecede gelişmiş, emperyalizme bağımlı bir ülke olan Türkiye'de finans-kapitalin, devlet tekelci kapitalizminin oluşması tüm çelişkileri olağanüstü keskinleştirdi. Devrim ve karşı-devrim iki alternatif olarak kendini dayattı. Komünistler halkın devrimci enerjisini seferber ederek, devrimi gerçekleştirmenin görevlerini saptarken, üçüncü yol arayanlara, veya faşizmin geleceğini veri kabul edip, günün görevlerini atlayanlara bu ikilemin altında yatan objektif gerçeği gösterdi:

"Türkiye'de orta gelişmiş bir taban üstünde oluşan finans-kapital dışa açılamadığı, üstelik bir de kendisi emperyalizmin sömürüsü altında olduğu için tüm çelişkiler olağanüstü keskinleşiyor. 1968'lerden bu yana ardı kesilmeyen bunalımların temelinde böylesi bir sosyo-ekonomik neden yatıyor. Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır.

"Böyle bir ortamda, 'Batı biçimi burjuva demokrasisi' yaşayamaz. Batı'daki ılık demokrasinin temeli, emperyalist süper kârdır. Oralarda tekellerin kârlarının büyük bölüğü kendi işçi sınıflarının sömürüsünden değil, dünya halklarının ve bu arada Türkiye'nin sömürüsünden geliyor. Oysa Türkiye finans-kapitali için başlıca sömürü kaynağı, Türkiye işçisidir, emekçisidir." (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, R. Yürükoğlu, s.56)

Sonuçta tarihsel görevler atlandı, liberal burjuva kuyrukçuluğu, legalizm, faşizm tehlikesinin MHP'yle sınırlı görülmesi, vb. pekçok yanlışlar, 1968'lerden bu yana giderek yükselen devrimci durumun, 12 Eylül 1980 faşist darbesiyle bastırılmasını getirdi.

Bugün Türkiye'de finans-kapitalin emperyalistleşme isteği, şiddetin ebelik edeceği bir dönemle başarılmaya çalışılıyor. Faşist devlet, en önemli üretim gücü olan işçi sınıfını silahların gölgesinde özveriye zorlamak, tüm üretimi, dolayısıyla tüm toplumu, faşist devlet disiplini altında örgütlemek için, devletin merkezi bürokratik yapısını, bir önceki dönemde, karşıt güçlerin toplumdaki ağırlığı nedeniyle dayatamadığı boyutlarda güçlendiriyor.

12 Eylül 1980'den bu yana sürdürülen, açık şiddete dayanan faşist diktatörlük dönemi, yeni anayasanın Kasım ayında halkoyuna sunulmasından sonra hemen son bulmayacak. Anayasa sonrasında seçim yasası yeniden düzenlenecek ve yürürlüğe girmesinden sonra, seçimler yapılacak ve "parlamenter düzene" geçilecek. Öngörülen bu "geçici süreç" içinde devlet tekelci kapitalizminin işleyişinde çok önemli yer tutacak olan KİT'lerin faşist bürokratik denetim ağındaki yeri sağlamlaştırılıyor ve tüm kamu kurum ve kuruluşları bu denetim ağı altında örgütleniyor. "Bakanlar Kurulu 18 ay içinde yasa gücünde kararnamelerle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki mesleki kuruluşları yeniden düzenleyecek, tarım satış kooperatifleri ile birlikleri de düzenleme kapsamı içinde bulunuyor." (4. 6.1982, *Cumhuriyet*)

Görüldüğü gibi, burjuvazi Evren'in Bursa nutkunda söylediği gibi "son şansını", gerekli gördüğü tüm tedbirleri, büyük bir iştahla kullanıyor.

Faşist anayasa tasarısı

Şimdi, şu "parlamenter düzene" geçme demagojisinin ne türlü birşey olduğunu yeni anayasa taslağının getirdiği değişikliklerin ana hatlarına bakarak görelim:

1. Yeni anayasa, yürütmeyi güçlendirmiştir. Bunu parlamenter sistemin zorunlu kıldığı meclis çoğunluğu ile hükümet bağlantısı içinde kalıyor gözüküp bu bağlantının dışında, devlet başkanlığını güçlendirerek yapmıştır. Fransa'da De Gaulle döneminde uygulanan yarı-başkanlık sistemiyle karşılaştırırsak, olağanüstü durumlarda kullanılabilecek olağanüstü yetkiler yerine olağan durumlarda kullanılabilecek olağanüstü yetkilerle donatılmış, elinde bulundurduğu yetkilerle kendisine bağlı tuttuğu organlar yolu ile bütün sistemi denetleyebilecek bir devlet başkanı yaratılmıştır. Parlamento bu yolla etkisiz hale getirilerek halk yığınlarındaki tepkinin yönetime yansıması bütünüyle engellenmiştir.

Anayasa, her önemli devlet organının üyelerinin büyük çoğunluğunun seçimle değil, devlet başkanının atamasıyla işbaşına gelmesini sağlayan maddelerle doludur. Böylece, faşist beyin yıkama yapabilecek "güvenilir" bir kadronun devlet yönetim katlarına gelmesi sağlanmaktadır. Örneğin, Anayasanın 126. maddesi başbakanın bile meclis dışından atanabilme kuralını getirmektedir. Ulus adına yürütme erkini kullanabilecek başbakan, vatandaşın eşit ve genel oyuyla kendi seçtiği temsilcisi olmayacaktır.

Cumhurbaşkanı, yeni anayasaya göre şunları yapacak; Devlet Danışma Konseyi'nin üyelerini seçebilecek. Bakanları atayacak, görevlerine son verebilecek. Merkez Bankası Başkanını atayacak. Ekonomik ve Sosyal Konsey'e üye seçecek. Devlet Denetleme Kurulu'na üye atayacak. Türk Dil Akademisi'nin 40 üyesinin tümünü atayacak. Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesini seçecek. Cumhuriyet Başsavcısı ve Cumhuriyet Başsavcı Vekili, Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun kendi üyeleri arasında gizli oyla belirleyeceği beşer aday içinden görevlileri dört yıl için seçecek. Askeri Yargıtay üyeleri birinci sınıf askeri hakimler tarafından Askeri Yargıtay Genel Kurulu'nun üye tam sayısının salt çoğunluğu ile her boş yerin üç misli sayıda gösterilecek adaylar arasından görevliler seçecek. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliği için gösterilen adaylar görevlileri seçecek. Danıştay üyelerinin dörtte birini seçecek.

Eline padişah mührü verilerek tahta oturtulacak, bu "değerli"(!) cumhurbaşkanı ayrıca şu yetkilerle donatılmıştır. Olağanüstü hallerde kanun hükmünde kararname çıkarabilecek. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin silah kullanmasına karar verebilecek. Seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasını TBMM'den isteyebilecek. Türkiye Cumhuriyeti ve milletin birliğini temsil edecek, anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetecek. Gerekli gördükçe Bakanlar Kurulu'nu

başkanlığı altında toplantıya çağırarak, yabancı devletlere Türk devletinin temsilcilerini gönderecek, Türkiye'ye gönderilen yabancı devlet temsilcilerini kabul edecek. Uluslararası antlaşmaları onaylayacak, yayımlayacak. Ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verecek veya af yetkisine dayanarak ölüm cezasını müebbet hapse çevirebilecek veya belirli nedenlere dayanarak cezaları hafifletebilecek. Tüzükleri imzalayacak. Seçimlerin yenilenmesini isteyebilecek. Başkomutanlığı temsil edecek. Milli Güvenlik Kurulu'na başkanlık edecek, gündemini belirleyecek. Olağanüstü hal süresince Bakanlar Kurulu ile birlikte olağanüstü hal kanununa dayanarak durumun gerekli kıldığı konularda kanun hükmünde kararnameler çıkarabilecek. Başkanlığında Bakanlar Kurulu sıkıyönetim ilan edebilecek. Kanunun yayınlanma süresi içinde, kanunun şekil bakımından denetlenmesi için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilecek. Anayasa Mahkemesi'ne doğrudan iptal davası açabilecek. Üstelik bu "saygıdeğer" başbuğun tek başına yapacağı öngörülen işlemler zaten kendisi tarafından oluşturulmuş yargı organlarının bile denetimi dışında tutulacaktır.

Görüldüğü gibi, anayasa taslağı parlamenter rejime bağlı kaldığını söylerken, parlamenter rejimin en temel ilkesi olan hükümet işlevinin yalnızca sorumlu bakanlar kurulunca kullanılması ilkesini çiğnemiştir.

2. Vatandaşa verilen "temel hak ve hürriyetler" güvencesine gelince: Bu bölümde yeni anayasa tasarısının başlıca özelliklerinden *birincisi*, finans-oligarşisinin egemenliğini sağlama almak temelinde belirlenmiştir. Burada "hak"-kı sınırlandırma ve hatta kaldırma yetkisi yürütmeye verilmiştir. *İkincisi*, suç oluşturabilecek nitelikler belirginsizleştirilmiştir. *Üçüncüsü*, "temel hak ve özgürlüklerin" aşağı yukarı her maddesine, olağan durumlardaki sınırlandırılmaların yanısıra, olağanüstü durumlarda nasıl tamamen yok edileceklerine ilişkin yeni maddeler eklenmiştir.

Yeni anayasanın temelini oluşturan olağanüstücü mantık açık bir korkunun gereğidir. Yeni anayasanın yürürlüğe girmesine kadar geçecek süre, finans-kapitalin amacını gerçekleştirmesine yetmeyecektir. Faşizmin kurumlaşmasını sağlayacak anayasal düzende ise Türkiye'nin objektif koşullarının yeni bir devrimci yükselişe yol vermesi büyük bir olasılıktır. Bu nedenle yeni anayasa "olağanüstü hal" silahına sarılmıştır.

Yine "temel hak ve özgürlük" maddeleri kapsamı içinde kamuoyu oluşmasının, hak aramada örgütlülüğün engellenmesi sorunu vardır.

Evren Erdek konuşmasında şöyle dedi: "Kişi hak ve özgürlükleri vardır ama o kişiler bunu devlete devretmişlerdir. Bir aralık öyle hale geldik ki, devleti devlet adamları idare edemiyor, dernekler idare ediyordu. Türkiye'nin yeniden derneklerle idare edilen bir ülke olmasını istemiyoruz." (26. 7. 1982, *Cumhuriyet*)

Kendi açısından Evren'e hak vermemek elde değildir! Türkiye'de dernekleşme özellikle 1960 sonrasında hızla artmıştır.

Tekelleşme süreci hızlandıkça, çelişkiler derinleşti. Halk yığınlarının giderek yoksullaşması, işsizlik vb. sorunların artması temelinde halk arasından sorunları ortak olan toplumsal guruplar ortak çıkarlarını savunmak için biraraya geldiler. Öte yandan sermaye kesimi de en başta işçilerin örgütlü gücüne karşı, ama aynı zamanda çeşitli gurupsal çıkarlar temelinde ortak davranışı sağlamak üzere örgütlenmeye gitti. Sermaye kesimi örgütleri Türkiye sorunlarını kendi açılarından değerlendirip kamuoyunu sürekli olarak bu doğrultuda yönlendirirken karşı kamuoyu oluşturdular.

Türkiye gibi, toplumun çelişkilerinin görülmemiş boyutlara ulaştığı bir ülkede Evren'in dernek istilasından korkması olağandır. Bu nedenle, bazı durumlarda dernek kapama yetkisini İçişleri Bakanına veren 33. maddede derneklerin kendilerince siyasi sayılabilecek faaliyetlerine, yani "insanlık suçu (!)" işlemelerine izin verilmiyor. Verimliliği arttırma gibi mesleksel faaliyetler derneklerin kuruluş amaçları olarak kabul ediliyor. Sermaye kesiminin sömürüyü arttırma yolundaki örgütlenmeleri siyasal amaçlı kabul edilmediğinden onlar bu maddeden zarar görmeyecektir. Ayrıca, "silahlı kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu hizmeti görevlileri"nin dernek kurma haklarına başkaca sınırlamalar getirmek, "herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir" fıkrasına engel teşkil etmiyor!

Yine kamu oyunu etkileyecek bir konu olan basın özgürlüğü, finans oligarşisinin çıkarlarını korumak için hepten ortadan kaldırılmıştır. Basın Özgürlüğü maddesi (Md.28) "ekonomik hayatı ilgilendiren zamansız haber verilmesi" adı altında bir suç (!) unsuru yaratmıştır. Düşünceler açıklanmayıp insanın kafasında kaldığı sürece düşünce özgürlüğünü bir hak olarak (!) veren maddelerde, "düşünce özgürlüğü" ile "düşünceyi açıklama özgürlüğü" birbirinden ayrılmıştır.

Parti kurma ve partilere girme hakkına ilişkin maddeler, (Md.77) görüşleri faşist düzene aykırı düşen her siyasi partiyi "sınıf ve zümre esasını temel aldı" diye kapatılabilir duruma getirmiştir.

3. Yeni anayasanın en önemli özelliklerinden biri de, mülk sahibi sınıflara ve de özel kesime güven verecek maddelerle donatılmış olmasıdır.

Örneğin, hazinenin nakit ihtiyacını karşılamak için doğrudan veya dolaylı olarak TC Merkez Bankası kaynakları kullanılmaz, deniliyor. Ayrıca Merkez Bankası'nın kamu teşebbüslerinin çıkardığı tahvilleri satın almaması öngörülüyor, ama özel teşebbüs için böyle bir hüküm getirilmiyor. Buna göre Merkez Bankası özel kuruluşlara ait tahvilleri satın alabilecektir.

Anayasa tasarısının kamulaştırmalarla ilgili olarak getirdiği yenilik kamulaştırmanın rayiç bedel esasına göre yapılmasıdır. Eski anayasada kamulaştırma vergi bedeli üzerinden yapılabilmekteydi. Ayrıca kamu bedeli nakden kesintisiz ve peşin olarak ödenecek. Bazı hallerde 1961 Anayasası'nın 20 senelik süre ile eşit taksitle ödemeyi kararlaştırdığı bedel bu tasarıda 5 sene içinde ödenecek.

Eski anayasada kanunla belirtilen taksit faizi bu anayasa ile devlet borçlarında uygulanan en yüksek faiz olarak değiştiriliyor.

Kamulaştırılan taşınmazlar 5 sene içinde fiilen söz konusu hizmetlere tahsis edilmediği taktirde, eski mal sahiplerine mülkü geri isteme hakkı tanınmaktadır.

Tasarı devletin görevleri arasından özel teşebbüsün "milli iktisat geleneklerine ve sosyal amaçlara uygun" yürümesini sağlama ilkesini kaldırıyor. Devletin bu konu ile ilgili görevi yalnızca özel teşebbüsün "güven ve kararlılık içinde çalışması" için tedbirler almakla kısıtlanıyor. Böylece kağıt üstünde özel teşebbüsün güvenlik içinde çalışması "sosyal" amaçlardan daha öne çıkıyor.

Bunlara karşılık angarya ilke olarak yasaklanıyor. Ama bakanlar kurulunun gerekli gördüğü hallerde ücretsiz çalışma yasallaştırılmaktadır. Örneğin, ağır bir ekonomik bunalımda devlet çalışanlardan özveride bulunmalarını isteyebilecektir.

İşlerliği olan bir anayasa, toplumsal ekonomik yapıdan bağımsız olamaz. Anayasa, kapitalizmin tekelci kapitalizme evrimini, "yeni gereksinimleri" karşılayan yeni maddelerle yansıtır.

Türkiye'de de tekelci kapitalizmin gelişmesini yansıtan anayasal değişiklikler olmuştur. Kapitalizmin eski aşamalarında olabilecek anayasaları bugünkü temelde istemek, ölmüş atı kırbaçlamaktır. Gerçekten demokratik bir anayasanın tek yolu devrim ve tek sahibi işçi sınıfıdır.

(baş tarafı 4. sayfada)

Tek tek kişilerin davranışlarında bu söylediğimiz toplumsal psikolojik etkilerin dışında kişisel motifler olabilir. Ama bu ikincil bir sorundur. Engels'in tam da bu konuda söylediği ilginç sözleri okuyalım:

"İnsanlar, her biri bilinçli olarak istedikleri kendi amaçlarını izleyerek, tarih nasıl bir biçim alırsa alsın kendi tarihlerini yaparlar ve işte bu başka başka doğrultularda etki yapan sayısız iradelerin ve bunların dış dünya üzerindeki çeşitli yankılarının bileşkesi tarihi oluşturur... Bunlar, gerek dış nesneler, gerek ülküsel nitelikte güdüler, yani hırs, 'gerçek ve adalet düşkünlüğü' kişisel kin ya da her çeşitten kişisel hevesler olabilir. Ama bir yandan, tarih üzerinde etkili olan sayısız bireysel iradelerin, çoğunlukla, niyetlenilen sonuçlardan büsbütün başka sonuçlara — sık sık dosdoğru karşıt sonuçlara — götürdüklerini ve dolayısıyla, bunların güdülerinin varolan son sonuç bakımından ancak ikincil bir önemleri olduğunu gördük. Öte yandan bu güdülerin de arkasında gizli olan devindirici güçlerin neler olduklarını ve etken olan bu insanların beyinlerinde hangi tarihsel nedenlerin bu güdüler haline dönüştüklerini kendi kendine sorabilir insan." (F.Engels, K.Marks — F.Engels, *Felsefe İncelemeleri, Sol Yayınları,* s:50-51)

Evet, kişisel nedenlerin de arkasında tarihsel nedenler vardır. İçinde yaşadığımız dönemde sallananların, kaçanların çıkması olağandır. Dönemin ve sınıfsal özelliklerin yansımasıdır. Önemli olan bunların çıkıp çıkmaması değil komünist partisinin bunlara nasıl yanıt vereceğidir. İki türlü yanıt olabilir. Birincisi, şu ya da bu ölçüde egemen eğilime teslim olmaktır. İkincisi, yönetimin, her türlü geriye kaçışın, geriliğin üstüne üstüne gitmesidir. Yani Yürükoğlu yoldaşın Lenin'den aktardığı sözlerle *"tüm sallantılardan soyutlanmaktır".* Devrimci komünist tutumun özü budur. Başka türlü davranan bir parti öncülük görevlerini yerine getiremez.

İşin bir başka yönü daha var: Sorun salt gericilik döneminin etkilerinden, sallantılardan soyutlanmak da değildir. 12 Eylül sonrasında ülkemizde devrimle çözülebilir bir durum sürüyor diyoruz. Hedefimiz, bu faşist cuntayı halkın zoruyla, devrimle yıkmak, sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi gerçekleştirmektir. Önümüzde yapılacak dağlar kadar iş duruyor. İşçi sınıfı ve Türkiye halkları önündeki sorumluluğumuz eskisiyle kıyaslanmayacak denli artmıştır. Bugün, olanaklarımız hedeflerimizin büyüklüğüyle orantılı olmayabilir. Olanakların, gücümüzün sınırlılığına bakıp umutsuzluğa düşenler zaten büyük davaların savunucusu olamazlar. *İşçinin Sesi,* kendisini hiçbir zaman böyle dar bir çembere sıkıştırmadığı için bugünlere geldi. Altı yıldır uygulanan yaz taarruzları bunun anlatımıdır.

Yaz taarruzu geleneği, devrimci çalışmayı varolan olanaklarla *sınırlama* yerine, amaçlanan hedeflere göre *yükseltme* mantığından doğdu. Yıllar içinde yerel bir uygulama olmaktan çıkıp hareketimizin toplu bir atılımı düzeyine ulaştı.

Geçen yıl gericilik döneminin ilk yaz taarruzuydu. İlk hedef konduğunda dönemin etkileriyle bunun başarılıp başarılamayacağı konusunda sorular vardı. Örgütün buna yanıtı, hedefi hem de önemli miktarda yeniden yükseltmek oldu. Sonunda yükseltilen hedef de aşıldı ve yaz taarruzu üstün başarıyla sonuçlandı. Eğer hedef küçültülseydi, o küçültülmüş hedef de gerçekleşemezdi.

Herşeyin bir mantığı var. Özellikle kritik anlar ikircim kaldırmıyor. Böyle durumlarda zorluklar ve sorunlar, kesin, kararlı ve ilerletici bir tutumla yenilebiliyor. Yalnız yaz taarruzunda değil her konuda böyle. Çoğu kez çivi çiviyi söküyor.

Bu yıl, geçen yıllardan çok daha yüksek bir hedef konulması da aynı mantığın sonucudur. Hiç kuşkusuz bu hedef de aşılacaktır. *İşçinin Sesi* bugüne dek olduğu gibi kendi devrimci yolunda yeni ve daha büyük hedeflere ulaşacaktır.

Temmuz Atılım'*ında menşevikler*
"AP'li emekçilere" bir çağrı yayınladılar.
Çağrı menşeviklerimizin
devrimci cephe anlayışlarının
parlak bir örneğidir.
Atılımcılar kaynayan TKP tabanını daha fazla
kızdırmamak için bu sayıda
İşçinin Sesi'*nden hiç söz etmemeyi yeğ bulmuşlar.*
Tabandan korkuları AP'lilere yaptıkları
çağrıda da yansıyor.
Çağrıda AP'li emekçiler kılıfı altında
gerçekte AP cepheye çağrılıyor,
korkudan bu açıkça söylenememiş.
Ayrıca çağrı TKP adıyla değil, "Gaziosmanpaşa'dan
bir gurup işçi" adına yapılmış!
Gaziosmanpaşalı sınıf bilinçli işçiler
hem bu çirkin oyununuza, hem de çağrınıza
gereken yanıtı verecektir.

AP'Lİ EMEKÇİLER

Adalet Partisi'ne oy veren işçi, emekçi yurttaş! Küçük esnaf, köylü, sanatkar, şoför yurttaş!

İşte görüyorsun, cuntacı generaller yönetiminde senin de, öteki işçiler, emekçiler gibi en temel hak ve özgürlüklerin kökünden budandı. Emekçi misin? Cunta hangi partidensin diye sormuyor! Grev hakkı, toplu sözleşme hakkı bizim de ellerimizden alındı, senin de! Kiminiz dükkanlarınızın kepenklerini hepten indirdiniz. Kiminiz sabahtan akşama birkaç müşteri gelse, "buna da şükür" diyor. Asgari ücret 7200 lira iken, kimin kimden birşey satın almaya gücü kaldı?

"Demirel zamanında hiç değilse bu kadar değildi" diyenleriniz vardır. Ama şöyle bir düşünün hele: 24 Ocak kararları denilen yıkım politikasını ilk uygulamaya koyan, Özal'ı başımıza diken Demirel değil miydi?

"Partinden vazgeç" demeyeceğiz sana. Tam tersine: Bunu cunta söylüyor, sana da bize de örgütlenmeyi yasaklıyor. Yalnız TKP, TİP, TSİP, CHP değil, MSP de, senin partin AP de yasak. Biz, faşist MHP dışında tüm partilere özgürlük diyoruz. Ya AP yöneticileri ne diyor?

Cuntacı generaller, Özal'lar tepemizde boza pişirirken, esnaf ve işçi örgütlerinin başını tutan eski AP saylavları, Önadım, Tiyanşan, Özdemir'ler niçin susuyor? Cunta anayasasının karşısına "Hayır" diye niçin dikilmiyorlar?

Çoğunuz *Tercüman* okuyorsunuz. Hani şu "köşeyi döndürecek" olan *Tercüman*'ı... Ama, köşeyi dönen kim oldu? Bizler mi? Yoksa tekeller, parababaları, Koç'lar, Sabancı'lar mı? Hem gazetesinde kapkara ırkçılığın propagandasını yapıp, hem de Şellefyan, Mitrani, Abaruh, Garih'lerle ortaklık kuran Ilıcak tekeli mi? AP yasak; yine de cuntaya dalkavukluk eden, onun anti-demokratik anayasasını öven bu *Tercüman* değil mi?

AP'li yurttaş! Sizin de büyük çoğunluğunuz, bizler gibi işçidir, emekçidir, dar gelirlidir. Hangi partiden olursak olalım, güzel yurdumuz Türkiye'de yazgımız ortaktır. Topraklarımızı nükleer başlıklı Amerikan füzelerine açanlara, İslam ülkelerine saldırı için kurulmuş Çevik Kuvvetler'e, AWACS casusluk uçaklarına açan cuntacı generallere "Artık yeter!" diyelim. Cuntacı generallerin dayattığı zorbalık rejimi anayasasına "Hayır!" diyelim.

Haydi yoldaşlar partimizi daha da güçlendirmeye

Yarınki ayaklanmanın utkusu, bugünden Leninci disiplin kılıcını kuşanmaktan geçer.

Yürükoğlu yoldaşımız devrimci savaşımın gerektirdiği kadroyu kısaca şöyle belirtmişti:

"Devrimci hareket süpermenler istemiyor, kadro istiyor, birbirinin eksiğini tamamlayan, günün görevlerini yerine getirebilen, önüne namusluca koyabilen, çözme cesaretini gösterebilen kadro istiyor. Onun için süpermenlere ihtiyaç yok ama kadro olmak, kendimizi yetiştirmek zorundayız. ... Düzgün çalışırsak, birbirimizi desteklersek, yanlışlarımızı uyarırsak, şımarıklığa yol vermezsek, özverimizi yükseltirsek Türkiye tarihinin yapılmasına katkımız olacak. Bunu içimizde duyalım." (R. Yürükoğlu, "Savaşımın Neresindeyiz", *İşçinin Sesi*, s:107-108)

İşçinin Sesi hareketi, hareketimiz, çok kısa bir dönemde gerçekten nitelikli kadrolara kavuştu. Kısa zamanda gelişip serpildi. Bunun en iyi göstergeleri, faşistinden itine köpeğine kadar hepsinin *İşçinin Sesi*'ne saldırması, her türünden oportünistin bizimle uğraşması, menşevik gurubun çağrı mektupları yayınlaması, Yürükoğlu yoldaşın kişiliğini karalamaya kalkışması v.b.dir. "İt ürür, kervan yürür". Bu iş böyle. Biz yine işimize bakacağız.

Her dönemde dediğimiz, "herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir" sözü boş bir söz, kof bir belgi değildir. Her dönemde hareketimizin güçlenmesi, yığınları sarması için varımızla yoğumuzla çalışacağız.

Bu gericilik döneminde dikkat edilecek ana halka örgütlenmedir dedik. Ama bu yetmiyor. Tek başına örgütlenme sorunların çıkmasını engellemiyor. Her harekette sorun var, tamam, ama sorunların sürekli olmaması, asgariye indirilmesi örgütlü savaşımı da bilmekten geçer. Örgütlü savaşım konusunda vurgulamak istediğimiz, özellikle bu gericilik döneminde merkeziyetçiliğe gölge düşürecek tavırlardan kaçınmanın önemidir.

S. Savaş, Paris

Çıkan her sorunun derhal üzerine gidilmelidir. Örgüt toplantılarında yoldaşlar kafalarındaki en ufak soruyu-sorunu açık olarak söylemelidirler. Örgüt içinde yoldaşların birbirlerini çok iyi denetlemeleri, en ufak bir sorunu gündeme getirip tartışmaya açmaları, kafaların her konuda berraklaşmasını sağlamak gereklidir.

Tüm bunların bile yeterli olmayacağı açıktır. En önemli görevlerden biri de tüm sorunları merkez organımıza anında haber vermek, o konuda merkez organla bilgi alışverişinde bulunmaktır. *İşçinin Sesi* her zaman bunun üzerinde ısrarla durmuştur fakat kanımca her zaman da eksik kalmıştır. Örgüt içi, örgüt dışı bilgilendirmenin önemini hep vurguladığı halde, bu gereken düzeye vardırılamamıştır.

Vardırılamamasının altında yatan en önemli neden bence şudur:

Örneğin A hücresinde yönetici yoldaş gündem maddesi olarak "enformasyon" koyar. Sıra görüşülmesine gelince, "enformasyon var mı" sorusu çok genel bir soru olduğundan, hep genel cevaplar, yuvarlak sözlerle bu madde geçiştirilir. Enformasyonun ne anlama geldiği, neden gerekli olduğu, ekseni, özellikle parti içi sorunları içermesi gerektiği açılmaz, muğlak kalır. Bunların muğlak kalması, kafalarda şu soruyu yaratır: "Filan yoldaşın bilerek ya da bilmeyerek zararlı bir iş yapmasını ben üst örgüte bildirmekle, ya da merkez organa yazmakla acaba ispiyonculuk mu yapıyorum?"

Bu örnekteki gibi, enformasyon konusu kafalarda pek açılmadığından, özellikle genç, deneyimsiz yoldaşlarımız önemli bir parti görevini yapmamış oluyorlar. Ya da sorun varsa, bu yalnızca kendi hücrelerinde tartışılıyor, üst organlara iletilmiyor. Sonuçta önemli bir parti görevi eksik kalmış oluyor.

Lenin'in tam da bu konuya ilişkin olarak söylediği şu sözler aklımızdan çıkmamalıdır:

"...Kendi gurubuyla ilgili bir haberi merkez komitesine ya da merkez organa ulaştırmayı başaramayan bir komite üyesi, doğrudan doğruya bir parti görevini yerine getirmemekten sorumlu tutulacaktır... Merkezin (şimdiye kadar olduğu gibi) öğüt vermek, ikna etmek ve tartışmakla kalmaması, orkestrayı gerçekten yönetebilmesi için kimin, hangi kemanı, nerede, nasıl çaldığını, her çalgının çalınması için talimatın nerede ve nasıl alındığını ya da alınmakta olduğunu, (müzik kulak tırmalamaya başladığında) kimin, nerede ve ne için falso yaptığını ve falsonun giderilmesi için kimin nereye ve nasıl aktarılması gerektiğini kesin olarak bilmesi gerekir. Açıkçası, söylemek gerekli ki bugün için bir komitenin iç çalışması hakkında, bildirileri ve genel yazışmaları dışında ya hiçbir şey bilmiyoruz, ya da arkadaşlarımızın ve yakın dostlarımızın anlattığı kadarını biliyoruz." (Lenin, *Bir Yoldaşa Örgütsel Görevler Üstüne)*

Gericilik döneminde güçlü bir partinin yaratılması, güçlü bir merkeziyetçiliğin oturtulabilmesi, daha da güçlü bir merkez organımızın olması, tüm yoldaşlarımızın görevlerini Leninizmin bize öğrettiği doğrultuda, tam anlamıyla yerine getirmeleriyle gerçekleşecektir. Bu ne "ispiyonculuk"tur, ne de yoldaşlarımıza güvenmemektir. Zaten bu anlayış komünistlere tümden terstir. Bilgilendirmeyi düzgün yapmak, partimizin daha da güçlenmesini, yığınları sarmasını, güvenilmez dostlardan, geçici yol arkadaşlarından arınmasını beraberinde getirecektir. Lenin'in bize öğrettiği de budur.

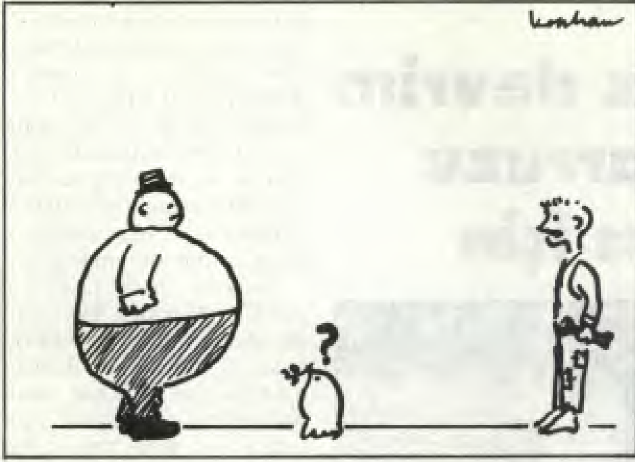
"Türkiye bir küçük burjuvalar ülkesidir." Bu söz boşuna değildir. Üç yıllık ayrım döneminde, biz işçiler bunları çok yakından tanıdık, her rengini, her kılığa girmişini gördük. Türlü yıkıcılığı, çıkar hesaplarını, fraksiyonculuk hazırlıklarını, "disiplin, disiplin" diye konuşup sonra da "eritilirim" korkusu duyanları hep gördük. İşçiler bu demagogları ellerinin tersiyle bir kenara iteceklerdir.

Yürükoğlu yoldaşımız 200. sayıda disiplin konusunu öz olarak koydu. Bu konuda Lenin de şöyle diyordu: "...İşçilerin ve yoksul köylülerin örgütlenme gücüne inanan bir disiplin sapına dek karşılıklı saygıya dayanan bir disiplin"dir. Küçük burjuvalar proletaryanın bu disiplinini kaldıramazlar. Onlara disiplinin kendisi saygısızlık(!) gibi gelir.

Bu dönemde yumruk gibi olmanın, hep beraber kalkıp, hep beraber geri çekilebilmenin, yarınki ayaklanmaya vargücüyle hazırlanan bir örgüt olmanın yolu "Leninci disiplin kılıcını" kuşanmaktan geçer.

Haydi yoldaşlar partimizi daha da güçlendirmeye!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi — *İşçinin Sesi!*

Gerçek barış için devrimlere hazırlanalım

Dünyadaki bugünkü gelişmeleri değerlendirdiğimizde, görürüz ki yaşadığımız dönemde yer yer şiddetli sıcak savaşlar yürümekte, emperyalizmin ve gericiliğin saldırganlığı artmaktadır. Ülkemizdeki faşist diktatörlük bu saldırganlığın bir parçasıdır. Bölgede barışın sağlanması için bizim barış konusunu önemle ele almamız gerekir. Dünyada ve bölgede kalıcı barış için savaşıyorsak, dünya koşullarını ve yaşadığımız çağı iyi bilmek ve doğru değerlendirmek gerekir.

Bir kez emperyalizm egemen oldukça savaşlar kaçınılmazdır. Emperyalizmin saldırı stratejisi en başta dünya devrimci merkezi Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri hedeflemektedir. Emperyalizmin dünya halklarına karşı güttüğü saldırgan amaçlar da günden güne artmaktadır. Azılı gerici yönetime sahip ülkelerde, askeri blokları güçlendirmek (çevik kuvvetler) için olağanüstü çaba harcanmaktadır. Kapitalist ülkelerdeki ekonomik bunalımı atlatmak, kapitalizmi kurtarmak için, savaşlara başvurma, yeni pazarlar, alanlar elde etme eğilimi de yine hızla yol almaktadır.

Bu çerçeve içinde Ortadoğu kaynayan kazandır. Emperyalizm Ortadoğu'da konumlarını korumak ve genişletmek için her yola başvuruyor. ABD kuklası siyonist İsrail devletinin Filistin halkına, Lübnan halkına karşı uyguladığı vahşeti bütün dünya devrimci güçleri kınamaktadır.

Menşevikler de barış barış diyerek İsrail'i kınayanlar arasında yer alıyorlar ama özünde barış savaşımına zarar vermekten başka işe yaramıyorlar. Barış savaşımını, onların yaptığı gibi kapitalist sistemin içinde hapsetmek, onu duraklatmak, ona zarar vermektir.

Lenin, "proletarya için barış davasıyla proletarya devriminin zaferi birbirine bağlıdır, savaşlara son verilmesi ve adil bir barışın sağlanması ancak emperyalist burjuvazinin iktidarını yıkmakla olabilir." diyor. Menşevikler ise dünya barışından, bölge barışından konuşuyorlar ama bunların nasıl sağlanacağı konusunda yanlış yol gösteriyorlar. Yalnızca barış istemek ya da savaşa karşı güzel propaganda yürütmekle yetinmek, dünya barışını geciktirmekten başka sonuç vermez.

Türkiye, işbirlikçi tekelci burjuvazi tarafından, faşist diktatörlük tarafından emperyalizmin silah deposu haline getirildi. Bölge gericilerin merkezi haline dönüştürüldü. Bölge barışını sağlamak faşist cuntayı devrimle yıkmaktan geçer. Barış istiyorsak devrim için hazırlanalım.

Kerim Kandemir
Fransa

Menş vik kanat parça parça lmuş

Değerli yoldaşlar,
Bu satırlarımda size Münih'ten genel olarak sol hareket içinden haberler yazmak istiyorum.

Bavyera bölgesinde bu dönemde işçiler izne giderler. Fabrikaların çoğu bugünlerde kapanır. Bunun için devrimciler bu dönemi ölü dönem diye nitelendirirler. Kısacası Alman örgütleri dahil bu Ağustos ayında pek çalışma yapmıyorlar.

Bize gelince, eksikliklerimize rağmen, abartmasız kendi çapında iyi çalışan bir örgütüz. Toplantılarımızı, yayın satışımızı düzenli yapıyoruz. Yığın çalışmasında yaz taarruzunun anlamını ve önemini anlatıyoruz.

Geçenlerde sempatizan halkasını da içine alan bir toplantıda bir araya geldik. Toplantı, değişik bir havada kaynaşma, sohbet şeklinde sürdü. Bazı sempatizanlar taahhütlerini söylediler.

Birçok yoldaş iş bulup çalışıyor. Bu yıl anlımızın akıyla yaz taarruzu taahhütümüzü aşacağımıza inanıyoruz.

Bu arada bu dönemde disiplini geliştirmek konusunda sürekli kafa yoruyoruz.

Türkiye'den gelen bazı devrimciler "bugün Türkiye' de sürekli yayın dağıtımı yapan tek hareket İşçinin Sesi" demişler. Bunu, TKP içinde cuntaya faşist diyen yoldaşlar aktardılar.

Menşevik kanatta olup da cuntaya faşist diyenlerden iki kişiyle tartıştım. *İşçinin Sesi*'ne hiçbir ideolojik eleştiri getirmiyorlar, sadece *İşçinin Sesi*'nin çıkış biçimini eleştiriyorlar. Bu yoldaşlar şimdi bizim yayınlarımıza merak sardılar. *İşçinin Sesi*'nin ciltlerini ve bazı kitapları, , yeni baştan araştırmak, değerlendirmek için aldılar.

Bu yoldaşların komplocu mantıkları var. Gizlice örgütlenmek lazım diyorlar. Ben, hem mümkün değil, hem de doğru değil, Leninizme ters birşey dedim. TKP'nin menşevik programını yeniden değerlendiriyorlar. Ordu, ulusal sorun, Kemalizm gibi konularda kafa yoruyorlar. Bu arada Lenin'in *Devlet ve Devrim* kitabını okuyorlar. Tartışmaya tamamen açık insanlar.

Çok önem verdikleri birşey, dünya komünist hareketi ve özellikle SBKP tarafından tanınmak. Ben bunun önemli olduğunu, ama en önemli sorunun Türkiye'de örgütlenmek olduğunu söyledim. Kabul ettiler. Bu yoldaşlar, TKP'nin menşevik kanadıyla ilgili olarak şunları anlattılar: Berlin'i olduğu gibi dağıtmışlar. Oradan bazı insanlar başka örgütlere geçmişler. Menşevik yönetim F.Almanya yöre komitesini il komitesi düzeyine indirmiş. Kongre öncesi bu önlemi almışlar! Bu yoldaşlar da askıya alınmış, hiçbir ilişkileri yok. Münih'te en sekter politika yapan şu anda TSİP'lilerdir. Tamamen tecrit oldular. Bu arada, son zamanlarda öteki akımlardan kişilerle iyi ilişkiler gelişti.

Özellikle *"Sosyalizm ve Demokrasi"* yazısından sonra birçok kişi *İşçinin Sesi*'ne karşı olumlu tavır almaya, hareketimize sempati duyup yayınlarımızı almaya başladı. Menşevikler ise artık bize yayın vermez oldular.

Değerli yoldaşlarım şimdilik bu kadar.

Yaşasın *İşçinin Sesi*'nin Lenin'ci ideolojisi!

Z. Baylan
Münih

Hed fim z devrim yaz taarruzu devrim için

Yoldaşlar,
6. Yaz Taarruzu'na açlık grevi çalışmaları nedeniyle diğer bölgelerdeki yoldaşlarımızdan daha geç başlamış bulunuyoruz. Ama yaz taarruzu Braunschweig biriminde coşkuyla sürmektedir.

Çalışmalarımızı özellikle tarım kesiminde yoğunlaştırdık. Kollektif olarak meyve toplama işlerinde çalışıyoruz. Bu çalışma çeşitli açılardan zayıf yönlerimizi görmemizi sağlamıştır. Tarım çalışmaları dışında kalan yoldaşlarımız da başka yerlerde çalışarak özveride bulunuyorlar. Çalışma olanağı olmayan sempatizanlar ise el işleri ile katkıda bulunuyorlar.

İçinde bulunduğumuz günlerde disiplinin önemi daha da artmıştır. Taarruz çalışmalarımızda disiplin daha ön plandadır. Yürükoğlu yoldaş, *Dönemler ve Kadrolar* yazısında disiplinin önemini net olarak belirtmiştir. Gerçekten de disiplin canalıcı önem taşıyor. Komünist örgütümüzde görülen en basit disiplinsizlik üzerine titizlikle gidilmektedir. Yığın bağlarındaki genişleme disiplin içinde gerçekleştirilmektedir. Hiçbir konu, resmi iyimserliklerle geçiştirilmemektedir. Açık tartışma, açık eleştiri örgütümüzün temel ilkesidir.

6. Yaz Taarruzu'nun yoğun çalışması nedeniyle örgütsel çalışmalarımız kesinlikle aksatılmamakta, gazete satışlarımız, yığın bağlarımız, Alman demokratları ile olan ilişkilerimiz genişleyerek sürmektedir. Yaz taarruzlarının devrim için önemi çevremizdekilere anlatılmaktadır.

Yaz taarruzları gerçek bir komünist özveri okulu, onurlu bir sınavdır. Bu sınavdan başarıyla çıkmaya tüm gücümüzle çalışıyoruz. Türkiye devrimine güç veren devrimci geleneğimizden, komünist örgütümüzden burjuvazi ölesiye korkmaktadır. Bu bizi daha da hınçlandırıyor.

Partimizin *1981 Konferans Kararlarında* ülkemizdeki duruma ilişkin çizmiş olduğu çerçeve adım adım gerçekleşmektedir. Ekonomik bunalım bütün gücüyle sürüyor. Yapılan demagojilerin içyüzü görülmeye başladığından, bazı kişiler sorumlu gösterilerek, hükümette bir takım değişiklikler yapılıp yeni uyutma planları hayal ediliyor. Cuntacılar ve perde gerisinde onların yularını ellerinde tutan tüm iç ve dış sömürücüler, nasıl bir çıkmazda olduklarını bilmektedirler ve ne yapacaklarını şaşırmış durumdadırlar.

Buna en basit fakat en güzel örneklerden biri yurt dışındaki işçilere köprüleri, barajları satmalarıdır. Banker oyunlarından ve Özal cambazlığından ağzı yanan işçilerin köprü, baraj almaya hiç de niyetleri yoktur. Faşist cuntanın resmi uzantıları konsolosluklar, bu alanda hiç de ummadıkları bir şamar yemişlerdir. İşçiler arasında "köprüye ortak ol ki, izne gidişte üstünden bedava geçesin" gibi alaylı sözler dolaşmaktadır.

Burjuvazinin içinde bulunduğu çıkmaz daha da derinleşecektir. Yapılan demagojiler tutmuyor artık. Yurt dışındaki işçilere kadar uzanan hoşnutsuzluğu gidermenin tek çıkar yolu devrimdir. Bunu anlatmak bizlerin, komünistlerin görevidir. Bu alanda gücümüz oranında yılmadan, usanmadan çalışmalarımız sürmektedir.

Yaşasın devrimci geleneğimiz yaz taarruzlarımız!

Yaşasın devrim!

S. Reyhan
Braunschweig

Braunschweig Mensa'da yayın satışı

Cephe içi doldurulacak çuval değildir

Değerli yoldaşlar,
Cephe sorunu ile ilgili bir seminere katılmıştım. Bu seminerden çeşitli gözlemleri özet olarak anlatacağım.

Seminer Stuttgart yakınlarında bulunan Schwabisch şehrinde olmuştur. 18.7.1982 tarihinde semineri TKP(B) düzenledi. Partizan, Bolşevik Partizan, *Serxwebûn* ve Dev-Sol ise semineri kenardan izlediler.

TKP(B)'li konuşmaya genel bir değerlendirmeyle başladı. Sonra bugünkü duruma geldi. Cephe sorununda üç ayrı görüşün olduğunu getirdi:

1. Sağ görüş, burjuva demokrasisi.
2. "Sol" görüş, 12 Eylül'den önceki ve sonraki farkı tam net koyamayanlar.
3. TKP(B)'lilerin görüşü.

Konuşmacı, "sol" guruptan ayrı oluşlarının nedenini şöyle anlattı: 12 Eylül'den sonra yanlışlıklar yapıldı. Tekeldışı burjuvazinin içinde anti-faşistlerin olduğu unutuldu. Bu unsurları cepheye çekmenin yararlı olacağını savunuyoruz. CHP ve MSP'nin içindekilerin anti cunta taraftarı oldukları bir gerçektir.

Konuşmacı BİRKOM'a ve direniş cephesine de değindi. Cephede büyük boşluklar vardır, biçim olarak yanlıştır, çünkü yalnızca dokuz hareketi kapsıyor, dedi. Bütün antifaşistlerin (yani CHP, MSP dahil) biraraya gelmesinin yine bu cephede olacağını sanıyorlarmış, bu nedenle cepheleşmeyi olumlu buluyorlarmış. Ama yeterli bulmuyorlarmış...

Konuşmacı üstü kapalı bir biçimde bize sataştı. Daha sonra eleştirilerde Partizan ve Bolşevik Partizan, tartışmayı elektriklendirmeye çalıştılar ama *Serxwebûn*'dan arkadaş BİRKOM ve Cephe'yi savundu.

Evet yoldaşlar, seminer hakkında anlatacaklarım bu kadar. Yorumu size bırakıyorum.

Devrimci selamlarımla.

Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

Kahrolsun faşist diktatörlük!

Yaşasın *İşçinin Sesi*!

R.A.
Bruchsal ve çevresinden